

JAVASCHE

COURANT.

De prijs van in teekening op deze Courant
is / 25,— voor een jaar.
* 12,50 voor een half jaar.

OFFICIEEL NIEUWSBLAD.

De prijs der advertentiën is 50 cents
voor elke vijf woorden of daar beneden,
buiten de zegelgelden en briefposten.

Vrijdag 21 Februarij.

BIJ DEZE COURANT BEHOOREN DRIE BIJVOEGSELS.

NEDERLANDSCH-INDIE.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, als buitengewoon substituut-griffier bij
den landraad te *Bezoeki*, buiten bezwaar van den lande,
J. W. Middelburg.

BENOEMD:

Tot ambtenaren ter beschikking bij de landelijke inkomsten
en kultures, de ambtenaren voor de burgerlijke dienst in
Nederlandsch-Indie *J. Spanjaard*, *W. J. G. Vosmaer*,
A. Mijer en *W. H. S. van Waning*.

Tot ambtenaar ter beschikking van den resident van *Palem-
bang*, de ambtenaar op wachtgeld *G. K. Pik*, laatstelijk
belast met de waarneming der betrekking van tweede docent
in de wis- en natuurkunde aan het gymnasium *Willem III*.

GOEDGEKEURD:

dat door den Directeur van Financiën,

ZIJN BENOEMD:

Tot kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten,
tevens fungerend havenmeester te *Sampang* (residentie
Madura), de kommies-ontvanger der inkomende en uit-
gaande regten, tevens fungerend havenmeester te *Indramajoe*
(residentie *Cheribon*) *H. A. Brans*.

Tot kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten,
tevens fungerend havenmeester te *Ajer-Bangies* (gouver-
nement *Sumatra's Westkust*), de kommies-ontvanger der
inkomende en uitgaande regten, tevens fungerend haven-
meester te *Bezoeki*, *J. van Casand*.

Militair Departement.

GEPLAATST:

Bij het 10de bataillon-infanterie, de luitenant-kolonel *G. P.
de Neve*, onlangs van verlof uit *Nederland* teruggekeerd.

BEVORDERD:

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Tot majoor bij het garnizoens-bataillon der tweede militaire
afdeeling op *Java*, de kapitein *F. A. C. Bloem*, chef van
den staf van *Sumatra's Westkust* en onderhoorigheden.

Tot kapiteins:

bij het 3e bataillon, de eerste luitenant *A. C. H. Ahn*,
van het 2e bataillon;

bij het 10e bataillon, de eerste luitenant *F. H. Bordewijk*,
van het 12e bataillon;

Tot eerste luitnants:

de tweede luitenant *P. Cats*, adjoint bij den staf der tweede
militaire afdeeling op *Java*; met bepaling, dat hij ook als
zoodanig in zijne tegenwoordige betrekking zal continu-
ëren en bij het wapen der infanterie zal blijven gevoerd
»à la suite»;

de tweede luitenant *A. H. A. C. van Nistelrooij*, adjutant
van den militairen kommandant van *Sumatra's Westkust* en
onderhoorigheden; met bepaling, dat hij ook als zoodanig
in zijne betrekking van adjutant zal continuëren en bij
het wapen der infanterie zal blijven gevoerd »à la suite»;

bij het 4e bataillon, de tweede luitenant *H. H. G. Franssen*,
van het garnizoens-bataillon der tweede militaire afdeeling
op *Java*;

bij het garnizoens-bataillon der *Wester-afdeeling van Borneo*,
de tweede luitenant *L. E. Zegers*, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon der *Zuider- en Ooster-afdeeling
van Borneo*, de tweede luitenant *P. H. H. Routs*, van het
bataillon;

bij het subsistenten-kader te *Batavia*, de tweede luitenant
L. C. van Vleuten, van het korps;

bij de militaire school, de tweede luitenant-instrukteur
A. J. Kalff; met bepaling, dat hij ook als zoodanig in
die betrekking zal blijven continuëren en bij zijn wapen
gevoerd blijven »à la suite».

BIJ DE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot dirigerend officier van gezondheid der eerste klasse bij
de geneeskundige dienst ter *Sumatra's Westkust*, de di-
rigerend officier van gezondheid der tweede klasse *M. Th.
Reiche*, van de geneeskundige dienst aldaar.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Batavia. — Op Woensdag den 19den dezer werd de ver-
jaring van den geboortedag van Zijne Majesteit den Koning
op luisterrijke wijze gevierd. Reeds in den vroegen morgen
werd de feestdag begroet door het geschut van het fort *Prins
Frederik* en later van het ter reede liggend wachtschip.

De openbare gebouwen, Zr. Ms. schepen van oorlog en de
andere hier ter reede liggende vaartuigen waren reeds vroeg-
tijdig op de gebruikelijke wijze versierd.

Het drassig terrein belette het houden eener voorgenomen
parade, waaraan ook de Bataviasche schutterij deel zou nemen.

Des voormiddags ten 10 ure werd er door Zijne Excellentie
den Gouverneur-Generaal algemeene audientie gegeven in het
gouvernementsgebouw te *Weltevreden*.

In tegenwoordigheid van den Raad van *Nederlandsch-Indie*,
ontving Zijne Excellentie de verschillende kollegiën, departe-
menten en autoriteiten, ambtenaren en officieren, de geestelijk-
heid, den handelstand, de konsuls en een aantal notabele in-
gezetenen der hoofdplaats.

Allen betuigden hunne verknochtheid aan den Koning en
aan Hoogstdezelfs doorluchtig stamhuis, en verzochten 's Ko-
nings vertegenwoordiger de tolk van deze gevoelens te zijn bij
Zijne Majesteit den Koning.

's Konings soldaten en zeelieden werden bij deze gelegenheid
op eene buitengewone verstrekking onthaald, terwijl gedurende
den geheelen dag op het Koningsplein volksfeesten plaats
hadden.

Des avonds had er een luisterrijk gala-diner plaats in het
gouvernements-hotel te *Rijswijk*, dat voor deze gelegenheid
smaakvol was geillumineerd.

Een door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal inge-
stelde toepasselijke feestdronk werd door de aanwezigen met
luide toejuichingen begroet.

Het vuurwerk op het Koningsplein, waarmede de feestelijk-
heden van den dag werden besloten, werd door schoon weder
begunstigd.

Aan een aantal veroordeelden en bannelingen, die zich deze
gunst hadden waardig gemaakt, werd te dezer gelegenheid ge-
heele of gedeeltelijke remissie verleend van hun verderen
straf tijd.

Benkoelen, (Januarij). — De weërsgesteldheid was gedu-
rende deze maand afwisselend, en de gezondheidstoestand der
bevolking over het algemeen bevredigend.

In de afdeeling *Lais* was de bevolking met den padi-oogst
bezigt; de uitkomsten beantwoordden echter niet aan de ver-
wachting; de droogte, die tijdens den bloei van het gewas
geheerscht heeft, was nl. daarop van nadeeligen invloed ge-
weest.

In de marga *Semitoel* (afdeeling *Lais*) werd aan de sawah's
veel schade toegebracht door veldmuizen; 2/3 gedeelte van
het gewas kan beschouwd worden als geheel te zijn verloren
gegaan.

In de afdeeling *Manna* kenmerkte zich de weërsgesteldheid
door aanhoudend drukkende warmte en zware winden; ten-
gevolge waarvan de te veld staande padi veel geleden heeft.

De prijzen der rijst waren:

te <i>Benkoelen</i>	f 9.—
» <i>Lais</i>	» 7.—
» <i>Manna</i>	» 8.—
» <i>Seloema</i>	» 8.—

Billiton, (Januarij).—De gezondheidstoestand der inlandsche en chinesche bevolking, alsmede die der mijnwerkers was bevredigend; onder de kinderen der europeanen vertoonden zich echter nog gevallen van mazelen.

De weersgesteldheid kenmerkte zich door felle droogte, tengevolge waarvan in alle mijnen gebrek aan water bestond.

De rijstaanplantingen stonden goed.

In den handel ging nog al veel om. Er kwamen van *Singapoer* en *China* verscheidene wangkangs aan, waarmede veel rijst, chinesche eetwaren en lijnwaden ingevoerd werden.

Aan inkomende en uitgaande regten werd ontvangen eene som van f 534,69

VERSLAG van de werkzaamheden aan den spoorweg Samarang-Vorstenlanden, over de maand December 1867.

Dit verslag zal, even als een vroeger, een overzicht bevatten van hetgeen in het vorig jaar is verrigt.

Station Samarang. De voor de exploitatie noodige ophooging van het station is gereed. De aanslibbing van het kanaal noodzaakt echter tot aanhoudend baggeren, en de daardoor verkregen specie wordt gebruikt om die ophooging verder voort te zetten.

Stations-gebouw. Het stations-gebouw is gereed, uitgenomen de kap voor de standplaats voor rijtuigen, die thans gesteld wordt.

In het afgelopen jaar zijn gereed gekomen de rijtuigendoors en de woningen voor werklieden, terwijl nog is gebouwd een houten opene goederendoors, en thans wordt gebouwd een houten digte goederendoors, waarvan de bedekking en de bekleding nog moeten worden aangebragt.

De werkplaatsen zijn gereed, uitgenomen een klein gedeelte der bedekking der werkplaats voor lokomotieven. Bijna al de werktuigen zijn in die gebouwen gesteld en in volle werking.

Op dit station worden voortdurend sporen gelegd, al naarmate de behoefte daaraan zich doet gevoelen.

1e SEKTIE 1e GEDEELTE.

Samarang-Tangoeng.

Dit gedeelte spoorweg is in het begin van April door de gekommitteerde hoofdingenieurs der Regering opgenomen en voor de exploitatie goedgekeurd. Aan die werken is niets dan het gewoon onderhoud verrigt.

1e SEKTIE, 2e GEDEELTE.

Tangoeng-Kedoeng-Djatti.

Zooals in de vorige verslagen is gemeld, is aan dit gedeelte des spoorwegs veel oponthoud ontmoet door de afschuivingen van sommige hooge dammen, tengevolge van de slechte aardheid van de specie, waaruit zij zijn zamengesteld.

In het midden van Junij kwam de eerste lokomotief te *Kedoeng-Djatti*, en indien de afschuivingen niet zoo waren toegenomen, zou de baan in twee maanden gereed zijn geweest.

In de laatste helft van dit jaar werd het weder door de aanhoudende regens voor de van dergelijke specie gemaakte aardewerken, zoo ongunstig, dat weinig voortgang kon worden gemaakt met de voltooiing en het herstel.

Allerlei middelen werden beproefd om de afschuivingen te voorkomen, flauwe taluds, draineringen enz., maar niet met voldoende uitslag. Toen is de slechte specie uit de afschuivingen verwijderd en door betere vervangen.

Dit en het inheijen van palen voldoet goed, zoodat in de laatste weken beduidende vorderingen zijn gemaakt en aan het einde der maand Januarij slechts nog 400 strekk. el lengte baan zal behoeven hersteld te worden.

Het spoor is geheel gelegd, doch over ongeveer 2000 el niet op volle hoogte geballast.

De werken van het station *Kedoeng-Djatti* zijn in het afgelopen jaar voltooid.

Aldaar zijn in 1867 gebouwd het stations-gebouw, de rijtuigen- en lokomotievenloods en het gebouw voor den waterbak. Een groote draaischijf en twee waterkranen zijn gesteld; de noodige waterbuizen naar den waterbak gelegen.

De sporen zijn gelegd even als de hulpsporen naar de verzamelplaatsen van ballast aan de rivier.

In één woord dit station is gereed voor de exploitatie.

TWEDE SEKTIE.

Kedoeng-Djatti-Solo.

Even als op de 1e sektie heeft het ongunstig weder den voortgang der werken vertraagd, vooral werd het maken van vele kunstwerken door de hooge waterstanden van de kali's en de vroege bandjirs verhinderd. Intusschen zijn goede vorderingen gemaakt.

Van deze sektie, lang 74 mijlen, waren ultimo December jl. voor lokomotief-vervoer gereed 50149 el aardebaan en onderhanden 9817 el.

Indien de onder handen werken $\frac{1}{3}$ als gereed worden beschouwd, omdat het meestal hooge ophoogingen en diepe ingravingen zijn, dan is de aardebaan gereed over 53421 el.

Kedoeng-Djatti ligt op mijlpaal 34.2. De baan is van daar bijna geheel gereed tot mijlpaal 40 dat is voorbij *Padas*; van daar tot op 2 mijlen van de halte *Telawa*, mijlpaal 51.6, wordt daaraan op verscheidene plaatsen gewerkt.

Hierin is een diepe ingraving, en zijn er vele belangrijke ophoogingen. Verder is de aardebaan gereed tot voorbij mijlpaal 74. Tusschen dit punt en *Djenkilon*, mijlpaal 82, zijn weder hooge ophoogingen en een diepe ingraving, waaraan met kracht wordt gewerkt. Van *Djenkilon* is de baan eerst gereed over 2000 el en vervolgens onder handen over 5000 el, en verder nagenoeg geheel gereed tot Solo, mijlpaal 104.

De werken houden zich goed, uitgenomen op drie plaatsen

alwaar de baan is beschadigd door de hooge bandjirs en de daar langs stroomende kali Mongot.

In het jaar 1867 zijn gebouwd 70 kunstwerken en 13 onder handen.

De onderbouw aan de brug over de *Serang* is voltooid.

De noodbrug, gemaakt om daarop den bovenbouw der brug over de *Toentang* te stellen, werd, zoo als vroeger is gemeld, door de bandjirs grootendeels weggeslagen.

Die bovenbouw wordt nu op den wal opgesteld, en zal, zoodra het seizoen toelaat de noodbrug te herstellen, daarover gerold worden.

Bij *Solo* is veel ballast verzameld; daar was ultimo December jl. 5700 el in voorraad; het $\frac{1}{3}$ gedeelte van de hoeveelheid, welke gevorderd wordt om de 2e sektie te ballasten. Het verzamelen van ballast te *Kedoeng-Djatti* gaat steeds voort, en is in de laatste maanden ook aan de *Serang* begonnen.

In het afgelopen jaar is het halte-gebouw te *Padas* voltooid; het tusschen-station *Goendeih* is bijna gereed even als het stations-gebouw bij *Solo*, uitgenomen de galerijen.

VIERDE SEKTIE.

Kedoeng-Djatti-Willem I.

De aardewerken vorderden in het jaar 1867 goed. Van deze 33,715 mijlen lange sektie was de aardebaan ultimo December voor lokomotief-vervoer gereed over 22,910 mijlen, en onder handen over 8,127 mijlen, en om gelijke redenen als bij de 2e sektie, het onder handen gedeelte slechts voor $\frac{1}{3}$ gereed rekenende, dan was de aardebaan gereed over 25,619 mijlen.

De gedeelten *Kedoeng-Djatti-Bringin* en *Toentangbrug-Willem I* zijn de meestgevorderde.

De aardewerken houden zich over het algemeen goed.

Bij de *desa Miroe* is de ondergrond weggeshoven en de aardebaan daardoor verzakt; eene wijziging in het tracé zal daar noodig zijn om de baan minder hoog te kunnen maken, men vermeent daardoor dit bezwaar te zullen overwinnen.

Twee doorgravingen tusschen *Demoengan* en de *Toentang* vorderen veel werk, het zijn massa's rolsteenen en lava, die grootendeels met kruid moeten opgeruimd worden.

Van de kunstwerken zijn gereed 26 en onder handen 15.

Op de aardebaan is over $\pm$ 2000 el lengte de onderlaag ballast gelegd. Ballast is op deze sektie overal in voldoende hoeveelheid voorhanden.

Het geraamte van het hoofdgebouw der halte *Tempoeran* is geheel gereed.

De bijgebouwen zijn onderhanden, en zullen spoedig zijn afgewerkt.

Het halte-gebouw te *Gogodalem* is, met uitzondering van den vloer, het pleisteren en verwerk, gereed.

De fundering en het geraamte van de bijgebouwen zijn gereed; dit laatste wordt opgezet.

Van het halte-gebouw te *Toentang* zijn de fundering en ramen gereed.

De dwarsleggers voor de geheele 4e sektie en voor 54 mijlen der 2e sektie zijn voorhanden, of de levering daarvan aanbesteed.

Spoorstaven zijn nog voorhanden voor ruim 25 mijlen, terwijl de nog voor de 2e sektie ontbrekende uitgezonden zijn of worden, en voor de levering der voor de 4e sektie nog ontbrekende, de noodige maatregelen genomen zijn.

Ook is de bovenbouw der bruggen van de 2e en 4e sektie uitgezonden; twee uitgezonderd, waarvan de lengte nu eerst is kunnen bepaald worden.

Ten einde een overzicht te kunnen geven van het dit jaar verrigte, is even als het vorige jaar de volgende staat opgemaakt.

Station Samarang.	Aardebaan ultimo December.				Teerling ellen grondverzet tot ultimo December.				Teerling ellen metzelwerk aan de kunstwerken ver- werkt tot ultimo December.			
	Gereed				Onder handen.							
	1866	1867	1866	1867	1865	1866	1867	1865	1866	1867		
1e Sektie 1e gedeelte	24.6				175.000	200.000	220.000					
2e Sektie	32.225	50.149	7.900	9.307	204.000	237.000	237.000	2.890	2.809	2.890	2.890	
4e Sektie	13.32	22.910	3.06	8.127	67.000	670.000	827.000	4.057	5.717	5.920	5.920	
Totaal.	76.145	106.659	19.06	18.934	603.000	2.223.000	3.820.000	7.211	15.958	28.359	28.359	
— dus verrigt in		30.514				1.615.000	1.597.000		8.747	12.401	12.401	

FRANKRIJK.

Het gouvernement heeft voor de gebreklijken in Algerie gelijk voor die in Frankrijk, eenige ondersteuning gevraagd. Het Wetgevend Ligchaam heeft de voor Algerie aangevraagde som van 400,000 franken eenstemmig bewilligd.

De aartsbisschop van Algiers heeft de liefdadigheid der Franschen ingeroepen voor de inlandsche bevolking van Algerie, die onlangs door de cholera en thans, zegt hij, door hongersnood in den vollen zin des woords geteisterd wordt. Twee jaren van misgewas, veroorzaakt door droogte en door de sprinkhanenplag, hebben den hongersnood veroorzaakt; in de laatste zes maanden zijn er minstens honderd duizend inlanders door de cholera en door gebrek ten grave gesleept.

— Bij de regtbank van koophandel te Parijs zijn gedurende het afgelopen jaar vijftien honderd bankroeten gekonstateerd, dat is, niettegenstaande den invloed der wereldtentoonstelling, 120 meer dan gedurende 1866.

CHINA.

De Fransche *Moniteur* deelt in een schrijven uit Hongkong het volgende mede. De Engelsche kamers van koophandel in de Chinesche kuststeden rigten sedert eenigen tijd aan den Britschen gezant te Peking memorien, strekkende om herziening der met het Chinesche gouvernement aangegane verdragen aan te bevelen. De veranderingen, die de kamers aangaande de hoofdpunten, verlangt, komen hierop neder: de kooplieden oordeelen dat het onmisbaar voor hun belang is het regt te hebben om zich in het binnenland van China te vestigen ten einde de dienst van tusschenpersonen, de betaling van makelaarsloon en van doorvoerregten te kunnen vermijden en zelven de grondstoffen ter plaatse der produktie te kunnen koopen: ook verlangen zij volle vrijheid om de binnenwateren, rivieren en kanalen, te bevaren en er handel te drijven; en zij komen met nadruk op tegen de belastingen welke hier en daar door de plaatselijke overheden onwettig ten behoeve van 's Rijks schatkist van de koopmanswaren worden geheven.

• Er is ook een ander vraagstuk opgezezen, dat spoedig beslissing zal vereischen, namelijk het openen van kommunikatie te land tusschen Britsch-Indië en China over het grondgebied van Birmah. Wij verneemen dat de Indische regering den heer Sladen met eenen anderen ingenieur en eenen natuurkundige afgezonden heeft om de Irawaddy en het terrein langs die rivier op te nemen met het oog op het plan eener zoodanige kommunikatie. Het doel dier zending is uit te maken of en hoe er een weg voor het handelsverkeer noord-oostwaarts zou kunnen worden geopend, die tot in de Chinesche provincie Junan zou reiken. De Russen hebben reeds verkeer te lande met China: er schijnt dus geene reden voor het Chinesche gouvernement te bestaan om dat voordeel aan Engeland te weigeren.

• Onze overheden houden nauwlettend toezigt op de schepen die voor het overvoeren van landverhuizers en Chinesche arbeiders dienen. Eenige dagen geleden is een Engelsch scheepskapitein hier tot eene geldboete van honderd pond sterling veroordeeld omdat hij getracht had 150 lieden naar Singapoer in te schepen zonder de vereischte getuigschriften en zonder vergunning van de overheid. De *Veritas*, een driemaster onder Engelsche vlag, is, na aan alle voorschriften voldaan te hebben, met 300 arbeiders naar Nederlandsch Guyana vertrokken.

• De inlandsche bevolking van het zuiden van het eiland Formosa had in den laatsten tijd verscheiden schipbreukelingen, bepaaldelijk de bemanning van het Amerikaansche handelsvaartuig *Rover*, vermoord; en de bevelhebbers der buitenlandse oorlogschepen in de Chinesche wateren hadden zich dat aangetrokken. De Amerikaansche vlootvoogd, commodore Bell, was naar Formosa gestevend om zijne vermoorde landgenooten te wreken; daarbij was het tot eene bloedige ontmoeting met de inlanders gekomen, doch zonder dat het doel bereikt werd. Daarop heeft de Amerikaansche konsul te Amoy, de generaal Legendre, andere middelen beproefd; hij heeft de Chinesche overheden overhaald om zelve eene militaire demonstratie tot herstel der veiligheid op Formosa's kust te doen; daardoor zijn de inboorlingen zonder gevecht gedrongen geworden om zich te onderwerpen, acht Spaansche zeelieden benevens de lijken van twee Amerikanen uit te leveren en waarborgen voor goed gedrag in het vervolg te geven."

ADVERTENTIEN.

Ingevolge bekomen last, wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleen op

Zaterdag, den 29sten Februarij 1868,
des voormiddags ten 9½ ure, aan het Gouvernements-hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, met opgave van titels, te rigten aan den adjudant van dienst.

Opgave van het bedrag der *ingetrokken koperen munt* en der *ingewisselde* en *vernietigde*, alsmede van de nog niet *ingewisselde* *recepissen*, onder ultimo Januarij 1868, bedoeld bij art. 18 der wet van 1 Mei 1854 (Nederlandsch staatsblad no. 75), afgekondigd bij de Indische publikatie van 21 Augustus 1854 (Indisch staatsblad no. 62).

KOPERGELD.

Naar Nederland verzonden, ter realisatie, . . . f 22,953,468
In Indië, na onbruikbaar te zijn gemaakt, verkocht . . . 9,984,079
f 32,937,547.

RECEPISSEN.

Series.	In omloop gebragt.	Ingewisseld.	Oningewisseld.	Van de ingewisselde zijn vernietigd.
1	2.100.330	2.019.281	81.049	2.019.281
5	4.158.495	4.105.720	52.775	4.105.720
10	4.417.050	4.375.430	41.620	4.375.430
25	4.220.325	4.193.025	27.300	4.193.025
100	8.825.300	8.803.500	21.800	8.803.500
500	2.878.500	2.860.500	18.000	2.860.500
	f 26.600.000	f 26.357.456	f 242.544	f 26.357.456.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Sekretaris,
WATTENDORFF.

(Voor het Land.) Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publicatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche courant van den 19den daaraanvolgende, brengt de ondergeteekende ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der, onder ultimo Januarij 1868, oningewisselde recepissen was f 242,544.— en dat tot waarborg daarvan eene gelijke som is afgezonderd aan zilveren munt.

BATAVIA, De Directeur van Financiën,
den 8sten Februarij 1868. A. RUTERING.

(Voor het Land.) Met referte aan zijne in de Javasche courant van den 4den, 7den en 11den dezer, nos. 10, 11 en 12 opgenomen advertentie, brengt de Directeur van Binnenlandsch Bestuur ter kennis van belanghebbenden, dat de **derde alinea van artikel elf** der voorwaarden, waarop op Maandag, den 2den Maart a. s. ten zijnen kantore zal worden uitbesteed: **het transport van Gouvernements producten van Tjicao naar Batavia, van zout van Pakkes naar Tjicao en van goederen en gelden tusschen deze plaatsen, gedurende vijf achtereenvolgende jaren, aanvangende met den 1sten Julij 1868 en eindigende onder ultimo Junij 1873 moet worden gelezen als volgt:**

Het Gouvernement voorziet in de noodige emballage, met uitzondering van de zakken voor het transport van de koffij, de peulvruchten en het zout, welke door den aannemer moeten worden geleverd.

BATAVIA, De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
den 14den Februarij 1868. F. WAANDERS.

(Voor het Land.) Ten vervolge van de advertentie, voorkomende in de Javasche courant van den 11den en 17den Januarij jl. nos. 4 en 5, maakt de directeur van Binnenlandsch Bestuur bij deze bekend, dat op Dingsdag, den 17den Maart a. s., des voormiddags ten 10 ure, door den resident van Pekalongan ten zijnen kantore eene openbare uitbesteding zal worden gehouden van de suikeronderneming *Wonopringo*, gelegen in de residentie Pekalongan, op de in de Javasche courant van 14 en 17 Mei 1867, nos. 39 en 40, bekend gemaakte voorwaarden, gewijzigd en aangevuld in diervoege:

- (ad art. 1), dat de uitgestrektheid van aanplant voor den oogst van 1869 en volgende jaren zal bedragen 700 bouws;
- (ad art. 3), dat de wijze van aanplant gedurende de bij a bedoelde jaren zal geschieden op den ouden voet;
- (ad art. 11), dat de molen voor de vermalen van het riet door stoomkracht zal worden gedreven, en
- (ad art. 15), dat overeenkomstig de laatste zinsnede van art. 17 van Staatsblad 1863, no. 118, aan den ondernemer hulp zal worden verleend voor het snijden van riet in de gevallen en op de voorwaarden daarbij omschreven.

BATAVIA, De Directeur voornoemd,
den 21sten Februarij 1868. F. WAANDERS.

(Voor het Land.) Met referte aan bovenstaande advertentie, maakt de Directeur van Binnenlandsch bestuur bekend, dat de voorwaarden voor de daarbij aangekondigde uitbesteding van de onderneming *Wonopringo*, in de residentie Pekalongan, behalve hetgeen reeds daarbij is vermeld de ondervolgende zijn, als:

- het reglement op het houden van uitbestedingen in *Nederlandsch-Indië*, (Staatsblad 1829 no. 67), is toepasselijk voor zoover daarvan bij de hieronder te noemen voorwaarden niet wordt afgeweken.
 - tot mededinging worden alleen toegelaten:
 - ingezetenen van *Nederlandsch-Indië*, met uitsluiting der met inlanders gelijkgestelde Oosterlingen;
 - Nederlanders in het moederland gevestigd;
 - vennootschappen van koophandel, gevestigd in *Nederland* of in *Nederlandsch-Indië*.
- Tot mededinging wordt vereischt bekwaamheid om burgerregtelijke verbindtenissen aan te gaan.
Personen of vennootschappen, welke niet op het eiland Java zijn gevestigd, worden tot mededinging slechts toegelaten,

wanneer zij door gemagtigden of agenten op Java zijn vertegenwoordigd en bij de inschrijving aldaar domicilie kiezen, ter zake van alle vorderingen of rechtshandelingen, welke het gevolg der inschrijving of der onderneming zouden kunnen zijn.

De in de vorige zinsnede bedoelde, alsmede naamlooze vennootschappen op Java gevestigd, zijn verplicht bij de inschrijving of althans voor de toewijzing een tot het beheer der onderneming bepaaldelijk gemagtigde aan te wijzen.

Andere personen kunnen ten allen tijde het beheer der onderneming aan gemagtigden opdragen, mits van de opdracht kennis gevende aan het hoofd van gewestelijk bestuur. De gemagtigden in de beide voorgaande zinsneden bedoeld, moeten zijn ingezetenen van *Nederlandsch-Indië* en bekwaam om overeenkomsten te treffen. Zij kunnen steeds door anderen worden vervangen, mits van de vervanging aan het hoofd van gewestelijk bestuur worde kennis gegeven.

Vreemde oosterlingen zijn niet benoembaar tot gemagtigden.

3e. De uitbesteding zal geschieden bij inschrijving zonder nadere mijning of veiling.

Gegadigden worden uitgenoodigd om hunne inschrijvingsbiljetten uiterlijk des middags ten twaalf ure van den dag, aan die der uitbesteding voorafgaande, verzegeld in te zenden en bij de uitbesteding te verschijnen; dan wel zich behoorlijk door gemagtigden te doen vertegenwoordigen. De biljetten, geschreven in de Nederduitsche taal, en vrij van zegel, moeten gesloten zijn en van een opschrift op den omslag voorzien, waaruit blijkt het doel, waarvoor zij bestemd zijn.

Zij moeten bevatten den naam en de woonplaats van den inschrijver, zijn handteekening, de omschrijving van de zaak waarvoor wordt ingeschreven, de verklaring dat de inzender met de voorwaarden der overeenkomst bekend is, het aantal pikols suiker per bouw, dat door hem wordt aangeboden te zullen leveren en de namen van twee door hem te stellen borgen, die ten blijke van de verbindtenis door hen aan te gaan, het biljet mede onderteekenen.

4e. De onderneming wordt, mits overigens aan de voorwaarden van uitbesteding voldaan zij, onder de nadere goedkeuring van het Gouvernement gegund aan hem, die bij de openbare inschrijving aanneemt jaarlijks gedurende den geheelen duur der overeenkomst het grootste aantal pikols suiker, mits niet minder dan 26 pikols per bouw te leveren.

5e. Hij, aan wien de onderneming na uitbesteding wordt gegund, is verplicht van de Regering over te nemen de bestaande fabriek met de daartoe behoorende gebouwen en al de aanwezige toestellen voor eene som van f 526,061 (vijf honderd zes-en-twintig duizend een-en-zestig gulden).

Indien deze prijs niet binnen eene maand, nadat de Gouvernements goedkeuring der gunning aan den belanghebbende is bekend gemaakt in 's lands kas is gestort in wettige en gangbare betaalmiddelen, vervalt de gunning van rechtswege op eenvoudige acte van in morastelling van Gouvernementswege, en wordt de onderneming weder uitbesteed, als ware zij nimmer gegund.

BATAVIA,
21 Februarij 1868.

De Directeur voornoemd,
F. WAANDERS.

(Voor het Land.) Op een nader door den resident van Soerabaja te bepalen dag, in het begin van de maand Maart 1868, zal ten kantore van dien hoofd-ambtenaar eene openbare uitbesteding bij inschrijving worden gehouden, voor den overvoer gedurende 1868 van zout uit een der hoofd-depôts in de residentie Madura:

- naar eenige plaatsen op de Noordkust van Java, en
- naar eenige plaatsen op de buitenbezittingen.

De betrekkelijke voorwaarden liggen voor belanghebbenden ter lezing op de residentie-kantoren, zoomede in de lokalen der Kamers van Koophandel en Nijverheid en der Handelsvereniging te Batavia, Samarang en Soerabaja.

BATAVIA,
12 Februarij 1868.

De Directeur van Onderwijs, Eeredienst
en Nijverheid,
L. J. W. DE WAAL.

(Voor het Land.) Namens president en directeuren der Javasche bank wordt, in opvolging van art. 34 van het octrooi en reglement, bekend gemaakt, dat op den 19den Februarij 1868, (des namiddags):

- het cijfer der in omloopgebragte bankbiljetten bedroeg f 25,198,305:—;
- de saldo's van rekening-courant en dadelijk opeischbare gelden beliepen 2,252,799:50;
- de aan de Bank toebehoorende munt en muntmateriaal bestonden uit:
wettig betaalmiddel in kas 17,278,086:79;
vreemde munt en muntmateriaal 58,371:70;
- de rentegevende uitzettingen een totaal aantoonde van 15,055,162:88.

BATAVIA,
den 20sten Februarij 1868.

De Secretaris,
J. W. C. DIEPENHEIM.

(Voor het Land.) Ten behoeve van het departement van oorlog zijn benoodigd:

500 (vijf honderd) Ned. ellen licht-blaauw uitmonstering

laken, volgens het bij den onder-intendant in de 1e militaire afdeeling op Java te Batavia aanwezige monster.

Gegadigden voor de levering van dat artikel worden verzocht hunne inschrijvingsbiljetten op Donderdag, den 27sten Februarij 1868, vóór 12 uur des vóormiddags, in te dienen ten bureele van den onder-intendant voornoemd, bij wien dagelijks, zon- en feestdagen uitgezonderd, alle verdere inlichtingen betrekkelijk deze levering te verkrijgen zijn.

Namens den chef van het departement van oorlog in Nederlandsch-Indië:

BATAVIA,
den 21sten Februarij 1868.

De Hoofd-Intendant der Militaire
Administratie,
KROESSEN.

(Voor het Land.) Ten dienste van het Genie-departement zijn benoodigd:

- 45 vaten zweedsche teer, elk van ± 120 Ned. £ inhoud;
 - 40 kelders gekookte lijn-olie, elk van 20 Ned. kan inhoud;
 - 32 stuks inlaat dag- en nacht- voordeur-sloten van 4";
 - 24 idem idem van 6";
 - 15 idem, dag voordeur-sloten van 5";
 - 20 paar ijzeren duimhengsels van 18";
 - 50 Ned. £ taaije-nagels van 3";
 - 50 idem idem van 2";
 - 50 Ned. £ roode menie;
 - 1 Ned. £ chineesch rood;
 - 30 stuks witte glasruiten van 0,52 op 0,63 Ned. el;
 - 10 Ned. £ bruine doodekop;
 - 50 Ned. £ spaansch groen;
 - 80 stuks onderschuiven met bogt van 4" op 2";
- dadelijk te leveren in het Algemeen Genie-magazijn te Batavia.

Gegadigden voor de geheele of gedeeltelijke levering van voormelde artikelen, gelieven hunne inschrijvingsbiljetten, vóór of uiterlijk op den 27sten Februarij a. s., 'sochtends om negen uur, te zenden op het bureau van den ondergeteekende.

Misschien gewenschte inlichtingen ter zake zullen te bekomen zijn bij den Magazijn-meester van 't voornoemde magazijn.

BATAVIA,
den 20sten Februarij 1868.

De Directeur der Genie,
F. L. MAURENBRECHER.

(Voor het Land.) Daartoe gemagtigd, maakt de resident der Preanger-Regentschappen, in opvolging van alinea c van artikel 4 van het Koninklijk besluit van 3 Julij 1856 (Staatsblad no. 64) bekend, dat de Regering, naar aanleiding van een gedaan verzoek, het voornemen heeft, om eene uitgestrektheid van vier honderd zeven bouws en drie honderd zes-en-veertig □ Rhijnlandsche roeden woeste gronden, de bouw gerekend tegen 500 □ Rhijnlandsche roeden, gelegen in het district Bandjaran, regentschap Bandong, residentie Preanger-Regentschappen, bij contract voor een tijdvak van twintig jaren in huur afstaan.

Voor de uitgifte in huur dezer gronden, welke niet door middel van uitbesteding geschieden zal, komt in de eerste plaats in aanmerking, hij, die daarvoor den hoogsten prijs zal bieden; houdende de Regering zich evenwel het uitdrukkelijk recht voor, den persoon aantewijzen, met wien voor deze verhuuring zal worden overeengekomen.

Aan belanghebbenden zal, van af heden tot den dertienden September 1868 dagelijks, met uitzondering van zon- en feestdagen, de gelegenheid worden gegeven, tot kennisneming van de ingekomene verzoeken, van de voorwaarden waarop de verhuuring zal geschieden, en van den meetbrief en de kaart der gronden.

Gegadigden worden uitgenoodigd hunne biljetten van inschrijving in te zenden aan den resident der Preanger-Regentschappen, uiterlijk vóór of op den 14 September 1868.

De biljetten, geschreven in de Nederlandsche taal, en vrij van zegel, moeten gesloten zijn, en van een opschrift op den omslag voorzien, waaruit blijkt het doel, waarvoor zij bestemd zijn.

Zij moeten bevatten den naam en de woonplaats van den inschrijver, zijn handteekening, de omschrijving van de gronden, waarvoor wordt ingeschreven, de verklaring, dat de inzender met de voorwaarden van uitgifte in huur der gronden bekend is, den huurprijs per bouw, welke door hem wordt geboden, en de namen van twee door hem te stellen borgen, die, ten blijken van de verbindtenis door hen aan te gaan, het biljet mede onderteekenen.

De inschrijvingsbiljetten zullen in het openbaar worden geopend, ten kantore van den resident der Preanger-Regentschappen, op Dingsdag, den 15den September 1868, des morgens ten 10 uur, waarvan proces-verbaal zal worden opge maakt.

De minimum jaarlijksche huurschat der bovenbedoelde gronden bedraagt f 6 per bouw.

BANDONG,
den 13den Februarij 1868.

De Resident voornoemd,
VAN DER MOORE.

(Voor het Land.) Aan betrokken debiteuren van het vendukantoor te Cheribon wordt, ter voorkoming van geregtelijke vervolging, spoedige aanzuivering aanbevolen van hun debet over de maand Oktober 1867.

De Super-Intendant van het Vendukantoor te Cheribon,
J. H. MUNTER.

Berde Oproeping.

(Voor het Land.) In de maand April 1867, is op de hoogte van de dessa Waroe uit de Pamali, (residentie Tagal) in zee opgevischt een djatti-houten balk, lang 23 voet, zwaar 12 bij 15 duim, zonder merken of eenige andere uiterlijke kenteekenen.

Degenen, die vermeenen eenige aanspraak op genoemde artikel te kunnen doen gelden, vervoegen zich met de noodige bewijzen tot den ondergeteekende.

Deze aankondiging geschiedt ingevolge het bepaalde bij artikel 555 van het Wetboek van Koophandel.

De Ambtenaar, belast met het beheer van gestrande en in zee opgevischte goederen in de Residentie Tagal,

H. A. HAUN.

Eerste Oproeping.

(Voor het Land.) In verband tot het bepaalde bij art. 555 van het Wetboek van Koophandel, maakt de ondergeteekende bekend, dat op den 4den Februarij 1868, is opgevischt en door mij geborgen geworden:

Een djati-houten balk, merk S. 334, lang 6 ellen, dikte 41 duim, breed 43 duim.

Degenen, die vermeenen eenige aanspraak op den bovenbedoelden goederen te kunnen maken, vervoegen zich ten kantore van den Assistent-Resident van Toeban.

De Ambtenaar belast met het beheer der Strandvonderij te Toeban,

TOEBAN,
den 5den Februarij 1868.

J. F. STEEVENS.

(Voor het Land.) Ten politie kantore te Soerabaja zijn aanwezig de ondervolgende voorwerpen, waarvan de eigenaren onbekend zijn, als:

- een zilveren horologie, op de kast gemerkt A. R.;
- een zilveren horologie, met vergulden ketting en sleutel;
- een vergulden armband met bloedkorallen;
- een stuk zilveren ketting met vergulden horologie sleutel;
- een pak blaauw copieer papier;
- een doosje met gouden glans;
- een gouden oorknopje met diamanten steen, en
- een rijtuig lantaarn.

De daarop regthebbenden worden uitgenoodigd zich te vervoegen bij den ondergeteekende.

SOERABAJA, *De Assistent-Resident voor de Politie,*
den 11den Februarij 1868. VAN DIJK.

(Voor het Land.) De ondergeteekende, eerst-aanwezend ingenieur der Burgerlijke Openbare werken te Soerabaja, maakt bekend dat op Zaterdag, den 22sten Februarij 1868, des morgens ten negen ure, ten zijnen kantore in het openbaar zal worden uitbesteed:

- a. Het gewoon onderhoud der civiele gebouwen ter hoofdplaats Soerabaja, gedurende een jaar;
- b. Het gewoon onderhoud der civiele gebouwen in de afdeling Grisse, gedurende een jaar;
- c. Het gewoon onderhoud der civiele gebouwen in de afdeling Sidajoe, gedurende een jaar;
- d. Het gewoon onderhoud der civiele gebouwen in de afdeling Lamongan, gedurende een jaar;
- e. Het gewoon onderhoud der civiele gebouwen in de afdeling Sidho-ardjo, gedurende een jaar;
- f. Het gewoon onderhoud der civiele gebouwen in de afdeling Modjokerto, gedurende een jaar.

De bestekken en voorwaarden van uitbesteding liggen ter inzage van belanghebbenden.

SOERABAJA, *De Eerst-aanwezend-Ingenieur voornoemd,*
den 7den Februarij 1868. DIBBETZ.

Berde Oproeping.

(Voor het Land.) Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 555 van het Wetboek van Koophandel, maakt de ondergeteekende mits deze bekend, dat op den:

12den October 1864, aan het strand alhier is gevonden een ijzeren anker;

- " " " te Baijoeman, een djatti-houten balk, lang 6 ellen en breed 67 duim Nederl.;
- " " " te Phaiton, een prauw sampan, kleine soort, zonder merkteeken;
- " " " te Padjarakan, een ijzeren anker;
- " " " aan het strand alhier, een ijzeren dreg;
- " " " aan idem, een ijzeren anker;

26sten October 1866, te Phaiton, een ijzeren anker, met 4 ellen ijzeren ketting;

2den Januarij 1867, aan het strand alhier een longboot, lang 6 ellen 33 duim, en breed 1 el 83 duim Ned., van binnen groen en van buiten zwart geschilderd.

Degenen, die vermeenen op deze voorwerpen, aanspraak te kunnen maken, vervoegen zich met de noodige bewijzen, ten kantore van den Resident van Probolingo.

De Kommiss-Ontvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens havenmeester en Ambtenaar belast met het beheer der strandvonderij in de residentie Probolingo,

PROBOLINGO,
den 8sten Februarij 1868.

VON BANNISSETH.

(Voor het Land.) De resident van Madioen maakt bekend, ten vervoelge op de annonce, voorkomende in de Javasche courant van den 4den en 7den dezer nos. 10 en 11, dat de minimum jaarlijksche huurschat der daarbij bedoelde woestegronden is bepaald op f 6 per bouw.

De Resident,
PHITZINGER.

(127) VENDUTIE op Maandag, den 24sten Februarij 1868.

Voor het commissiehuis van John Pryce & Co., van diverse negotie-goederen, als: Goeni-zakken, Bruine boonen, beschadigde Lijnwaden, waaronder:

HPG & Z 493. — 1 kist 50 ps. 6/4 nieuwe Shirts;

CB & GK 4246 }
HPG & Z 4249 } 3 kisten à 50 ps. 5/4 Madapollams;
4252 }

" 4264. — 1 kist 50 ps. 6/4 "

" 4271/2. — 2 kisten à 50 ps. 5/4 gebloekte Shirts;

" 4274. — 1 kist à 50 ps. 7/4 " "

beschadigd aangebragt per "Zaanstroom".

(124) Op Donderdag, den 27sten Februarij 1868, zal voor het lokaal der Weeskamer worden verkocht, voor rekening van den faillieten boedel van den chinees Tjio Tjos Goan.

Paarden, bendie, tuigen, gaslampen, spiegels, schilderijen, kasten, stoelen, tafels, eene groote partij lijnwaden, als: chitsen, shirts, madapollams, cambrics, sarongs, blendangs, kain pandjangs, hoofddoeken, thibet, groen laken, zwart linnen, calicots, tokokasten, stellingen, en al hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

Namens de Weeskamer:

De Secretaris,
VAN BERCKEL BIK.

Uit de hand te koop bij inschrijving.

(70) Door tusschenkomst van den ondergeteekende, notaris te Soerabaja, zal op den 2den Maart aanstaande, bij inschrijving worden verkocht, de ijzeren stoomsleper *Little John*, lang 30 ellen 40 duimen, wijd 5 ellen 48 duimen en hol 1 el 98 duimen, Nederlandsche maat, volgens welke afmetingen dit vaartuig, na aftrek der ruimte benoodigd voor de machine en berging van kolen, eene belaadbare ruimte aanbiedt van 39 lasten.

Deze stoomsleper heeft een dek zonder masten en tuig, verder eene machine van ongeveer 70 paarden krachten met een tubularen ketel, bestaande uit twee cylindrs, hooger druk en dadelijke werking, en behoort aan den heer H. M. M. Rappard.

Het vaartuig is liggende en te bezigtigen in de Kaliemaas te Soerabaja in de nabijheid van de scheeps-timmerwerf van den heer Kramer.

Gegadigden worden verzocht, hunne inschrijvings-biljetten vóór dien datum in te zenden aan den ondergeteekende, terwijl nadere informatiën zijn te bekomen bij den heer Vogelzoo, en den gezagvoerder den heer van Elbik aan boord van dat vaartuig.

H. CALICHER,
Notaris.

(115) De Weeskamer te Soerabaja aanvaard hebbende de nalatenschap van wijlen Isaak Feefkind, zoo worden al degenen, die eenig regt, actie of pretentie op die nalatenschap hebben, dan wel iets aan dezelve verschuldigd zijn, bij deze opgeroepen om hunne regten te doen gelden, dan wel hun debet te voldoen ter secretarie dier Kamer.

Namens de Weeskamer:

SOERABAJA,
den 10 Februarij 1868.

De Secretaris,
SEKET.

(126) De Boedelkamer te Soerabaja, aanvaard hebbende de nalatenschap van wijlen den chinees Lie Hok Haij, zoo worden al degenen, die eenig regt, actie of pretentie op die nalatenschap hebben dan wel iets aan dezelve verschuldigd zijn, bij deze opgeroepen, om hunne regten te doen gelden, dan wel hun debet te voldoen ter secretarie dier Kamer.

Namens de Boedelkamer:

SOERABAJA,
12 Februarij 1868.

De Secretaris,
SEKET.

(119) Debiteuren en crediteuren in den boedel van wijlen den heer J. von Schmidt, in leven controleur te Bandar (Palem-bang), worden verzocht binnen den tijd van drie maanden te betalen of aangifte te doen aan

REIJNST & VINJU,
Gemagtigden van de Testamentaire Executrice.

(116) Debiteuren en crediteuren in den boedel van wijlen J. H. Jacobs, overleden den 10den November 1867, worden verzocht, binnen den tijd van drie maanden, gerekend van af heden, betaling of aangifte te doen aan

TAGAL,
11 Februarij 1868.

Den Boedelberedder,
J. J. JACOBS.

(111) Debiteuren en crediteuren in den boedel van wijlen den chinees Tjan Kan worden verzocht, binnen den tijd van drie maanden, gerekend van af heden, betaling of aangifte te doen aan

PEKALONGAN,
11 Februarij 1868.

De Executoren in den boedel,
ONG LIAM TJING,
TJAN BIAUW SIANG.

In naam des Konings!

(Voor het Land.) De Raad van Justitie te Batavia (Iste Kamer) heeft het navolgende vonnis gewezen in de zaak van:

De Regering van Nederlandsch-Indië als vertegenwoordigende den Lande, eischeresse bij deurwaarders exploit van den 24sten Augustus 1800 zeven-en-zestig, comparende bij den Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Batavia:

tegen:

Allen, die mogten vermeenen eigenaren te zijn van — dan wel eenige regten te kunnen doen gelden op de ondervolgende perceelen:

1. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel Oost, no. 2, verponding no. 5847, taxatie vier honderd en tachtig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop staande huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 3072, en ten westen aan de perceelen, verponding nos. 3201, 3677 en 1144, metende aan de noord- en zuidzijde, vier Nederlandsche ellen, aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
2. het perceel, gelegen in blok Q, deel oost no. 3, verponding no. 3072, taxatie twee honderd gulden, deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel, verponding no. 5847; metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
3. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 4, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel, verponding no. 3072, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
4. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 5, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 3302 en ten westen aan het perceel, verponding no. onbekend, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde vier Nederlandsche ellen en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
5. het perceel, gelegen blok Q, 3de deel, oost no. 6, verponding no. 3302, taxatie drie honderd en zestig gulden, deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop staande huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 2924, ten westen aan het perceel verponding no. onbekend, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
6. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 7, verponding no. 2924, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel verponding no. 3302, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
7. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, no. 8, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 3737, en ten westen aan het perceel verponding no. 2924, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
8. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 10, verponding no. 4033, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop staande huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 6738, en ten westen aan het perceel verponding no. 3737, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie vierde Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
9. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 11, verponding no. 6738, taxatie drie honderd en zestig gulden, deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 1995, en ten westen aan het perceel, verponding no. 4033, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie vierde Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
10. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 12, verponding no. 1995, taxatie drie honderd en zestig gulden;

deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel, verponding no. 6738, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;

11. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 13, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 963, en ten westen aan het perceel verponding no. 1995, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
12. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 15, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 4032, ten westen aan het perceel verponding no. 963, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
13. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 16, verponding no. 4032, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 1812, en ten westen aan het perceel, verponding no. onbekend, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie vierde Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
14. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 18, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 1704, en ten westen aan het perceel, verponding no. 1812, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
15. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 21, verponding no. 3677, taxatie zeven honderd en twintig gulden; (deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis), buurt of wijk gedempte Tijgersgracht, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het perceel, verponding no. 1144, ten oosten aan het perceel, verponding no. 5847, en ten westen aan den weg langs de gedempte Tijgersgracht, metende aan de noord- en zuidzijde negentien en vier tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde drie en drie tiende Nederlandsche ellen;
16. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 22, verponding no. 1144, taxatie vijftig gulden, buurt of wijk gedempte Tijgersgracht, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 3677, ten zuiden aan het perceel, verponding no. 3201, en ten oosten aan het perceel verponding no. 5847, en ten westen aan den weg langs de gedempte Tijgersgracht, metende aan de noord- en zuidzijde negentien en vier tiende Nederlandsche ellen en aan de oost- en westzijde drie en een halve Nederlandsche ellen schraal; gedaagden bij gemeld exploit, defaillanten.

De eischer heeft voor eisch geconcludeerd, dat de Raad bij vonnis zal verklaren, dat de in hoofde dezer in het breede omschrevene perceelen zij behoorende aan den Lande, met veroordeeling van het Land in de kosten van het regtsgeding.

De Raad van Justitie te Batavia,

(Eerste Kamer)

Gehoord de conclusie der ambtshalve eischeresse;

Gezien de stukken:

Overwegende, wat betreft de daadzaken, dat de ambtshalve eischeresse, na bij exploit van den vier-en-twintigsten Augustus 1800 zeven-en-zestig en bij behoorlijke aankondigingen in de Javasche courant, alle vermeende regthebbenden te hebben opgeroepen ter terogtzitting van den derden Januarij 1800 achten-zestig, heeft gediend van conclusie van eisch, daartoe strekkende, dat de Raad bij vonnis zal verklaren, dat de in hoofde dezer in het breede omschrevene perceelen zijn behoorende aan den lande, met veroordeeling van het land in de kosten van het regtsgeding;

Dat, ofschoon te dezen behoorlijk gedagvaard is, niemand als regthebbende is verschenen, en mitsdien tegen de onbekende regthebbenden is verzocht en verleend verstek;

Overwegende met betrekking tot het regt, dat de conclusien der ambtshalve eischeresse den Raad niet zijn voorgekomen te wezen onregtmatic of ongegrond.

Gelet op artt. 53 en 78 van het reglement op de Burgerlijke Regtsvordering en op art. 520 van het Burgelijke Wetboek.

Regt doende:

Wijst der ambtshalve eischeresse hare conclusien toe;

Verklaart mitsdien, dat aan den Lande behooren de ondervolgende perceelen:

1. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 2, verponding no. 5847, taxatie vier honderd en tachtig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop staande huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237,

- ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 3072, en ten westen aan de perceelen, verponding nos. 3201, 3677 en 1144, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
2. het perceel, gelegen in blok Q, deel oost no. 3, verponding no. 3072, taxatie twee honderd gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel, verponding no. 5847, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 3. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 4, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel, verponding no. 3072, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 4. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 5, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 3302, en ten westen aan het perceel verponding no. onbekend, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 5. het perceel, gelegen blok Q, 3de deel, oost no. 6, verponding no. 3302, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop staande huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 2924, ten westen aan het perceel verponding no. onbekend, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 6. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 7, verponding no. 2924, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel verponding no. 3302, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 7. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, no. 8, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 3737, en ten westen aan het perceel verponding no. 2924, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 8. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 10, verponding no. 4033, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop staande huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 6728, en ten westen aan het perceel verponding no. 3737, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie vierde Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 9. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 11, verponding no. 6738, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 1995, en ten westen aan het perceel, verponding no. 4033, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie vierde Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Ned ellen;
 10. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 12, verponding no. 1995, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. onbekend, en ten westen aan het perceel, verponding no. 6738, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
 11. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 13, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel, verponding no. 963, en ten westen aan het perceel, verponding no. 1995, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen.

12. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 15, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 4032, ten westen aan het perceel verponding no. 963, metende aan de noord- en zuidzijde vier Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
13. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 16, verponding no. 4032, taxatie drie honderd en zestig gulden; deze taxatie heeft betrekking op het daarop gestaan hebbende huis, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 1812, en ten westen aan het perceel verponding no. onbekend, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie vierde Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
14. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 18, buurt of wijk Kwartierstraatje, belendende ten noorden aan het perceel verponding no. 9237, ten zuiden aan het Kwartierstraatje, ten oosten aan het perceel verponding no. 1704, en ten westen aan het perceel verponding no. 1812, metende aan de noord- en zuidzijde drie en drie tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde elf en drie tiende Nederlandsche ellen;
15. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 21, verponding no. 3677, taxatie zeven honderd en twintig gulden, (deze taxatie heeft betrekking op het erf met het daarop gestaan hebbende huis), buurt of wijk gedempte Tijgersgracht, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 9237, ten zuiden aan het perceel verponding no. 1144, ten oosten aan het perceel verponding no. 5847, westen aan den weg langs de gedempte Tijgersgracht, en ten metende aan de noord- en zuidzijde negentien en vier tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde drie en drie tiende Nederlandsche ellen;
16. het perceel, gelegen in blok Q, 3de deel, oost no. 22, verponding no. 1144, taxatie vijftig gulden, buurt of wijk gedempte Tijgersgracht, belendende ten noorden aan het perceel, verponding no. 3677, ten zuiden aan het perceel, verponding 3201, en ten oosten aan het perceel, verponding no. 5847, en ten westen aan den weg langs de gedempte Tijgersgracht, metende aan de noord- en zuidzijde negentien en vier tiende Nederlandsche ellen, en aan de oost- en westzijde drie en een halve Nederlandsche el schraal.

Verstaat dat de kosten van het geding zullen gedragen worden door den Lande.

Aldus gewezen bij de heeren meesters *H. W. du Perron*, president, *C. G. Hultman*, *J. G. F. Timmermans* en *H. N. Grobbée*, leden, en uitgesproken ter openbare terechtzitting van den tienden Januarij 1800 acht-en-zestig, in tegenwoordigheid van de heeren meesters *H. W. du Perron*, president, *C. G. Hultman*, *J. G. F. Timmermans* en *B. G. H. Straeter*, leden, in bijzijn van 's Raads Griffier, *mr. U. J. Huber Noodt*.

De President,
(w.g.) DU PERRON.

De Griffier,
(w.g.) U. J. HUBER NOODT.

Uitgereikt voor grosse aan eischeresse:

De Griffier,
(w.g.) D. J. GODEFROIJ, S.

Voor copij conform:

De Deurwaarder bij den Raad van Justitie te Batavia,
GALLEZ.

In den jare 1800 acht-en-zestig, den vijftien Februarij ter requisitie van den Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Batavia, agerende voor en van wege de Regering van Nederlandsch-Indie als vertegenwoordigende den Lande, domicilie stellende ten parkette van welmelden Officier van Justitie ten Raadhuize op Rijswijk, nabij Batavia, heb ik *Johan Christiaan Laurentin August Gallez*, deurwaarder bij den Raad van Justitie te Batavia, wonende op Sawa-Bezaar nabij Batavia.

Aan

Allen, die mogten vermeenen eigenaren te zijn van — dan wel eenige regten te kunnen doen gelden op de perceelen, breeder in het natemelden vonnis omschreven.

Beteekend:

Het in hoofde dezes staande vonnis door den Raad van Justitie te Batavia, de dato tienden Januarij 1800 acht-en-zestig, tusschen partijen gewezen.

Afschrift van dit exploit, alsmede van het voormeld vonnis, heb ik deurwaarder aangeplakt aan de hoofddeur van de gehoorzaal van den Raad van Justitie te Batavia; een tweede afschrift overgegeven aan den Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Batavia, die het oorspronkelijke voor „gezien” geteekend heeft; terwijl een derde afschrift daarenboven door mij deurwaarder is geplaatst in de Javasche courant van den 7den en 21sten Februarij 1800 acht-en-zestig, nos. 11 en 15.

De Deurwaarder voornoemd,
GALLEZ.

Gezien:

De Officier van Justitie bij den Raad
van Justitie te Batavia,
(w.g.) SPECHT GRIJP, S.

(117) Alle bekende en onbekende schuldeischers, daaronder begrepen de bevoorregte en pand- of hypotheekhouders, in het faillissement van *Kie Giok San*, worden opgeroepen, om op Zaterdag, den 29sten Februarij 1868, des morgens ten 8½ ure, in het lokaal van den raad van justitie alhier te verschijnen, ten einde hunne schuldvorderingen in te dienen en tot de verificatie derzelve, alsmede tot de beraadslaging en beslissing over het door den failliet aangeboden accoord, overtegaan.

Geschiedende deze bekendmaking in opvolging van het voorgeschrevene bij art. 803 van het Wetboek van Koophandel.

Namens de Weeskamer:

De Secretaris,

VAN BERCKEL BIK.

BATAVIA,
den 15den Februarij 1868.

(118) De Weeskamer te Batavia maakt bekend, dat de failliete boedels van *Ang Thiauw Iet*, *Lim Tjoeseng* en *Tjoa Kialong*, bij vonnissen van den Raad van Justitie alhier, dd. 24 Januarij en 12 Februarij 1868, insolvent zijn verklaard, en de liquidatie van dezelve aan de Weeskamer is opgedragen.

Namens de Weeskamer voornoemd:

De Secretaris,

VAN BERCKEL BIK.

BATAVIA,
den 17den Februarij 1868.

(*Gratis.*) De Weeskamer te Samarang, curatrice in den insolvent verklaarden boedel van *A. Ledeboer Fz.*, te Soerabaja, kondigt hierbij aan, dat zij, in naleving van art. 850 van het Wetboek van Koophandel, de algemeene rangschikking der schuldeischers met de bewijzen dienaangaande krachtens uitnoodiging van den Regter-kommissaris, ter griffie van den Raad van Justitie alhier ter ieders inzage heeft nedergelegd, voor den tijd van veertien dagen, gerekend van en met heden.

Namens de Kamer:

De Secretaris,

F. W. MACARÉ.

SAMARANG,
den 8sten Februarij 1868.

(*Gratis.*) Krachtens bevelschrift van het lid in den Raad van Justitie alhier, mr. *A. W. Th. de Jongh*, dd. 4 dezer, Regter-kommissaris in het faillissement van *G. Satoor*, vroeger koopman, thans vendu-afslager, wonende te Poerworedjo, en in naleving van art. 801 en volgende van het Wetboek van Koophandel, worden door de Weeskamer te Samarang alle bekende en onbekende schuldeischers in dien boedel, zoowel de niet bevoorregte als de bevoorregte en pand- of hypotheekhebbende, opgeroepen, om op Donderdag, den 19den Maart 1868, des voormiddags ten 9 ure te verschijnen, in de vergaderzaal van den Raad van Justitie alhier, ten einde overtegaan tot de eerste verificatie hunner schuldvorderingen, ten laste van den boedel, overeenkomstig art. 804 en volgende van dat Wetboek.

Op last der Kamer:

De Secretaris,

F. W. MACARÉ.

SAMARANG,
den 10den Februarij 1868.

(*Gratis.*) Bij vonnis van den Raad van Justitie te Samarang, van den 1sten dezer, is de chinees *Ong Dhing Sing*, koopman te Djoana, residentie Japara, verklaard te zijn in staat van faillissement, aanvangende op den 30sten Januarij 1868, en is dienaangaande tot Regter-kommissaris benoemd het lid in dien Raad mr. *A. W. Th. de Jongh*, terwijl de curateele over den faillieten boedel is opgedragen aan de Weeskamer te Samarang.

Geschiedende deze bekendmaking in naleving van art. 779 van het Wetboek van Koophandel.

Namens de Kamer:

De Secretaris,

F. W. MACARÉ.

SAMARANG,
den 10den Februarij 1868.

(114) Krachtens bevelschrift van het lid in den Raad van Justitie alhier mr. *F. Plate*, regter-kommissaris in het faillissement van den chinees *Joh Sioe Tjoan*, handelaar alhier, dd. 28 Januarij 1868, en in naleving van art. 801 en volgende van het Wetboek van Koophandel, worden door de Weeskamer alhier, alle bekende en onbekende schuldeischers in dien boedel, zoowel de niet bevoorregte als de bevoorregte en pand- of hypotheekhebbende, opgeroepen, om op Dingsdag, 17 Maart 1868, des voormiddags ten 9 ure, te verschijnen in de vergaderzaal van den Raad van Justitie alhier, ten einde overtegaan tot de eerste verificatie hunner schuldvorderingen ten laste van den boedel, overeenkomstig art. 804 en volgende van dat Wetboek.

Op last der Kamer:

De Secretaris,

F. W. MACARÉ.

SAMARANG,
den 12 Februarij 1868.

(*Gratis.*) Ingevolge bevelschrift van den Regter-kommissaris in het faillissement van den chinees *The Goan Tjoan*, worden alle bekende en onbekende schuldeischers in gemeld faillissement, daaronder begrepen de bevoorregte en de pand- of hypotheekhebbende, opgeroepen tot het bijwonen eener eerste bijeenkomst, welke door hem Regter-kommissaris, in tegenwoordigheid van de Weeskamer als curatrice in den boedel van genoemden gefailleerde, zal worden gehouden in de audientie-zaal van den Raad van Justitie alhier, op Donderdag, den 5den

Maart eerstkomende, des voormiddags ten 9 ure, ten einde overtegaan tot het verifiëren der schuldvorderingen ten laste van genoemden boedel.

Geschiedende deze bekendmaking in voldoening aan artikel 803, van het Wetboek van Koophandel in verband met het Staatsblad 1855, no. 79.

Namens de Weeskamer:

De Secretaris,

SEKET.

SOERABAJA,
14 Februarij 1868.

(*Gratis.*) Bij vonnis van den Raad van Justitie alhier, dd. 8 dezer, is verklaard te zijn in staat van faillissement de arabier *Sech Saleh bin Alie Barhara*, handelaar, wonende te *Bangil*, welk faillissement van af dien datum is aangevangen; zijnde in hetzelfde tot Regter-kommissaris benoemd mr. *H. B. E. C. N. Baermajer von Barienkhofen*, lid in genoemden Raad, terwijl de curatele over den faillieten boedel is opgedragen aan de Weeskamer te Soerabaja.

Geschiedende deze bekendmaking in voldoening aan artikel 779 van het Wetboek van Koophandel, in verband met het Staatsblad 1855, no. 79.

Namens de Weeskamer:

De Secretaris,

SEKET.

SOERABAJA,
14 Februarij 1868.

(121) De schuldeischers in den onder het voorrecht van boedelbeschrijving aanvaardden boedel van wijlen *Kier Willem van der Weide*, in leven particulier, wonende te Cheribon, worden bij deze opgeroepen, om op Zaterdag, den 7den Maart 1868, des voormiddags ten elf ure, ten kantore van den ondergeteekende te Batavia te verschijnen, ten einde rekening en verantwoording van het gehouden beheer te hooren afleggen door

BATAVIA,
17 Februarij 1868.

Den Voogd der beneficiaire Erfgenamen,
A. M. MEERTENS.

Nederlandsch-Indische Escompto-Maatschappij.

(120) Algemeene Vergadering van Stemgerechtigde deelhouders op Woensdag, den 4den Maart e. k., des voormiddags ten 10 ure, ten kantore der Maatschappij, tot behandeling van de volgende punten:

- Vaststelling der Balans van het 10de boekjaar, afgesloten onder ultimo December jl., en bepaling van het Dividend.
- Benoeming van drie Gedelegeerden.
- Benoeming van een kommissaris ter vervanging van den heer *John Purvis*, welke ingevolge art. 11 der Statuten aftreedt.

Namens het Algemeen Bestuur:

BATAVIA,

TIEDEMAN & VAN KERCHER,

den 18den Februarij 1868.

Directeuren.

NOTICE.

Chartered Bank of India, Australia & China. — Batavia Agency.

(112) Mr. *Thomas Lee Mullins* having been appointed by the Court of Directors *Acting-agent* of this Agency, the undersigned has handed over to him full charge.

BATAVIA,
15th Februarij 1868.

C. S. SHERWOOD,
Inspector of Branches.

(129) Met referte aan hare vroegere advertentie, wordt door de Maatschappij tot bevordering van Mijn-ontginningen in Nederl.-Indië bekend gemaakt, dat de publieke verkoop van de concessie tot steenkolen-exploitatie te *Banjoe-Irang* (*Kalangan*), gelegen in de residentie Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, onder nadere goedkeuring van het Gouvernement, zal plaats vinden op Zaterdag, den 7den Maart e. k., des voormiddags ten 10 ure, in een der lokalen van het Vendu-Departement.

Informatiën te bekomen bij

BATAVIA,
20 Februarij 1868.

G. A. DE LANGE, qq.

D. JANNETTE WALLEN, qq.

(113) Ingevolge bevelschrift van heeren Regter-kommissarissen in de zaken van de firma *Wermuth & Co.*, in liquidatie te Samarang, dd. 8 Februarij 1868, wordt bekend gemaakt, dat de comparitie zoo van de genoemde firma als van derzelve schuldeischers, bedoeld bij art. 896 van het Wetboek van Koophandel, zal plaats hebben op Donderdag, den 2den Julij 1868, 'smorgens ten negen ure, in de gewone vergaderzaal van den Raad van Justitie alhier, ten einde op het door die firma gedaan verzoek tot definitieve surcéance van betaling te worden gehoord.

SAMARANG,
12 Februarij 1868.

WERMUTH & CO,
in liquidatie.

Tweede aankondiging.

(128) Bij vonnis van den Raad van Justitie te Padang, van den 19den September 1867 no. 111, is, op grond van artikelen 621, 1922 en volgende, van het Burgerlijk Wetboek, van artikel 800 van het Reglement op de Burgerlijke Regtsvordering voor de Raden van Justitie op Java, en van artikelen 2 § 9, en 3 der bepalingen ter verzekering der regel-

matige werking in de bezittingen buiten Java en Madura, de ondergeteekende *Charlotte Eliza van Weemen*, weduwe van wijlen *George Charles Intveld*, particuliere, wonende te Padang, en aldaar voor zooveel noodig woonplaats kiezende ten haren woonhuize in de Belantong, het eigendoms-regt toegewezen op het stuk onroerend goed, gelegen in de kampong Nias te Padang, bij het kadaster aldaar bekend onder no. 177, en bij het register der meetbrieven sub no. 204, waarvan de belendingen zijn, ten noordwesten aan het erf van de erfgenamen Hoofti, ten zuidwesten aan het erf van *Sie Maroedien*, en aan de overige zijden aan grond van Maleijers, en de afmetingen aan beide zijden in de lengte noord veertig graden, oost vijfentwintig roeden, aan beide zijden in de breedte noord vierentwintig graden, west negen roeden en drie voeten.

Geschiedende deze tweede aankondiging, naar aanleiding van artikel 807 van het Reglement op de Burgerlijke Regtsvordering voor de Raden van Justitie op Java, en ingevolge last vervat in het hierboven bedoeld vonnis.

Wordende, op grond van het bepaalde bij artikel vier der bijzondere bepalingen voor de bezittingen buiten Java en Madura, geen procureur gesteld.

PADANG, C. E. INTVELD,
20 Januarij 1868. van Weemen.

Postkantoor.

(Voor het Land.) Op Zondag, den 23sten dezer, zullen postpakketten worden gesloten voor

Bandjermasin.

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd, te Weltevreden tot 's namiddags 5 uur, in de stad tot 4 uur.

BATAVIA, De Inspecteur der Posterijen in N.-I.,
den 11den Februarij 1868. THEBEN TERVILE.

(Voor het Land.) Op Maandag, den 24sten Februarij e. k., zullen postpakketten worden gesloten voor

Telok-Betong, Benkoelen en Padang.

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd, te Weltevreden tot 's namiddags 5 uur, in de stad tot 4 uur.

BATAVIA, De Inspecteur der Posterijen in Ned.-Indië,
den 11den Februarij 1868. THEBEN TERVILE.

(Voor het Land.) De ondergeteekende brengt ter kennis van belanghebbenden, dat brievenpakketten zullen gesloten worden ter verzending:

a. per stoomer, in verbinding met de maildienst van de P. en O. Steam-Navigation-Company, op

Woensdag, den 26sten dezer,

des avonds ten 8 ure;

b. per stoomer, in verbinding met de overlandmail-dienst van de Messageries Impériales de France, op

Zondag, den 1sten Maart,

des avonds ten 8 ure;

Zullende alleen met de bij sub a bedoelde mail gelegenheid brieven-pakketten worden gesloten voor Banka, Palembang en Riouw.

BATAVIA, De Inspecteur der Posterijen in Ned.-Indië,
den 14den Februarij 1868. THEBEN TERVILE.

(Voor het Land.) Met de laatste mail zijn alhier zonder adressen aangebragt en voor belanghebbenden verkrijgbaar gesteld, de navolgende drukwerken:

- 1 Exemplaar The Christian Banner November 1867 Deel X No. 11;
- 1 " Watchman & Reflector 31 October 1867;
- 1 " Lloyds Weekly Newspaper 15 December 1867 No. 1308;
- 2 " The Illustrated London News 21 December 1867 Deel LI No. 1460 en 1461;
- 1 " The Basingstoke Parish Magazine October 1866;
- 1 " Augsburger Allgemeine Zeitung 27 December 1867 No. 52;
- 13 " Neue Hannoversche Zeitung Dec. 1867 Nos. 565 t/m 568 en 570 t/m 578;
- 1 " Eerste bijvoegsel in No. 5 der Hamburger Nachrichten van 6 Januarij 1868;
- 2 " Uber Land und Meer No. 13 Dec. 1867 en No. 14 Januarij 1868;
- 1 " Paris Nouveau Illustré No. 13;
- 1 " Le Monde Illustré No. 561, 11 Januarij 1868;
- 1 " L'Illustration Journal Universel No. 1296—28 December 1867;
- 1 " Journal des Dames et des Demoiselles No. 3, Januarij 1868;
- 1 " Humoristisch Album 1ste aflevering 1868;
- 1 " Het bijblad van de Economist 6de aflevering 1867.

BATAVIA, De Inspecteur der Posterijen in N.-I.,
den 20sten Februarij 1868. THEBEN TERVILE.

(Voor het Land.) De Inspecteur der Posterijen in Nederlandsch-Indië brengt bij deze ter kennis van belanghebbenden, en zulks ten vervolge der in de Javasche courant van den 4den dezer, no. 10, geplaatste advertentie, dat bij de

onderstaande postkantoren de volgende brieven, die aan een gedwongene frankering onderworpen zijn, in de bus zijn gevonden.

De afzenders dier brieven worden uitgenoodigd voor de frankering alsnog het noodige te willen verrigten, waartoe bij het postkantoor alhier ook door tusschenkomst van de betrokkene postkantoren, de gelegenheid bestaat.

Gevonden in de bus te	Aan wien geadresseerd.	Plaats van bestemming.	Moet gefrankeerd worden niet	Aanmerkingen.
Batavia.	Antonia Pinto.	Lisbon (Portugal).	0 60	
"	Maria Jose.	Id. id.	0 60	
Padang.	The Tiong Ho.	Amoy (China).	0 55	
Batavia.	G. Polanen Petel.	Manilla.	0 55	

BATAVIA, De Inspecteur voornoemd,
den 18den Februarij 1868. THEBEN TERVILE.

Onbestelbare Telegrammen.

(Voor het Land.) KANTOOR-WELTEVREDEN

Van Cheribon, de Munnick, Java-hotel.

De Bureau-Chef,
21 Februarij 1868. P. HARTING.

Haven-Departement.

OPGAAF van ter reede van Batavia zeilklaar liggende schepen welke naar eenige haven in Europa, Amerika of Australie bestemd zijn.

Engelsche schip *Heversham*, J. B. Herlch, groot 244½ last, naar Nederland 21 dezer.
Nederlandsche schip *Neptunus*, G. H. Lodewijks, groot 363 last, naar Nederland 23 idem.

Vertrekkende Personen.

(122) W. H. Brouwer.

(123) R. P. Tolson en echtgenoot.

(125) J. H. de Groot verlaat Java; gemagtigde de heer W. Huijgen de Raat, te Salatiga.

Marktprijzen.

BENAMING DER GOEDEREN.	Prijzen.		Aanmerkingen.
	van	tot	

To Batavia, 12 Februarij 1868.

Koffij, Java per pikol,	35,—	—
" Padang " " "	—	—
Rijst, witte " kojang,	135,—	175,—
" cargo " " "	90,—	100,—
Suiker, no. 16 " pikol,	14,—	14,50
Tin Billiton, ... " " "	55,14	—

To Samarang, 13 Februarij 1868.

Koffij, gew. bereiding, per pikol,	33,—	—	Oogst opgeruimd.
" W.-I. idem. " " "	35,—	—	Nominaal.
Suiker, no. 16 " pikol,	14,—	—	
Indigo per Amst. pd.	3,50	4,60	Van goed tot fraai.
Koe-huiden per kodi,	56,—	—	Zeer schaars.
Buffel-huiden " " "	43,—	—	" " "
Rijst, no. 1 per kojang,	170,—	190,—	Van 23 pikols zonder zakken
" " 2 " " "	140,—	160,—	" " "
Klapper-olie per pikol,	24,—	—	
Katjang-olie " " "	22,—	—	
Rotting, Bandjer " " "	9,—	10,—	

Wisselkoers op Nederland 103 pCt.
Idem van het Gouvernement 101½ pCt.

To Soerabaija, 6 Februarij 1868.

Rijst, 1e soort per kojang	—	—	Zonder notering.
" 2e " " " "	—	—	
" 3e " " " "	—	—	
Koffij, gew. bereid. " pikol	—	—	
Suiker " " "	14½	—	
Klapper-olie " takker	3,—	—	Per takker van 33 bottels.
Katjang-olie " " "	8,33½	—	" " " "
Dempel-olie " pikol	23,—	—	" pikol » 125 pd.
Brandhout " vadem	13,—	—	" vadem van 13 voet.
" " " " "	12,—	—	" " " 12 "
Tarwe-brood van 14 oncen . . .	0,21	—	
Varkens-vleesch per katti	0,40	—	
Ossen-vleesch " Amst. pd.	0,20	—	
Buffel-vleesch " katti	0,24	—	
Gras " ration	1,40	—	Per ration van 56 Amst. pd.

UITTREKSEL

DER

VERSCHILLENDE HALFJAARLIJSCHES VERSLAGEN

OVER

DE STATISTIEKE OPNAME

VAN

J A V A.

UITTREKSEL der verschillende halfjaarlijk- sche verslagen over de stati- stieke opname van Java.

Nadat bij Gouvernements besluit, dd. 21 November 1864, no. 31 (Staatsblad 1864, no. 166), de organisatie der statistieke opname en het daarbij te benoemen personeel was vastgesteld, werd al dadelijk een aanvang gemaakt met de opname van vijf gewesten in midden-Java gelegen, namelijk met die van Tagal, Pekalongan, Samarang, Kadoe en Bagelen.

Al spoedig evenwel deed zich de behoefte gevoelen om vooral het Inlandsch personeel aan de opname verbonden, door middel van zamentrekking binnen een klein bestek in de gelegenheid te stellen zich onder scherpere controle, uitgaande van de Europeesche ambtenaren bij de opname werkzaam gesteld, te oefenen in het landmeten met al den aanleve van dien, het snel en toch naauwkeurig in brouillonkaart brengen der opgemeten gronden, het berekenen der inhouden dezer en wat dies meer zij.

De Regering overtuigd van het belang aan de vervulling dezer voorwaarden verbonden, koos bij Haar besluit, dd. 28 November 1865, no. 30, de residentie Kadoe als diegene, waar om de vermelde redenen, zich alle sectie's der statistieke opnamen zouden vereenigen, om eerst weder naar hare respectieve standplaatsen terug te keeren, als de opname van dat gewest zoude afgelopen zijn.

Dewijl echter die standplaatsen niet konden verlaten worden, zonder vooraf de reeds verkregen resultaten aldaar dusdanig te verzekeren, dat geene dezer verloren gingen, zoo liep het aan tot April 1866 voor aleer dezen voorgeschreven maatregel haar beslag had verkregen.

De keuze der residentie Kadoe tot het voorgenomen doel, mogt allergelukkigst worden genoemd; bestaande uit een terrein dat eene ware oefenschool voor landmeters mag worden genoemd, sterk bebouwd en bevolkt, zoodat alleen dáár reeds 1/10 van alle Gouvernements dessa's op Java worden aangetroffen (3530 dessa's) daarenboven met eene bevolking, welke in hare gebruiken en denkbeelden nog veel van de echt Javaansche had overgehouden, konde men zeggen, dat deze residentie aan alle vereischten voldeed, welke men aan eene rigtige opname en beschrijving van een gewest stellen konde.

Men mag dan ook verzekeren dat de uitkomst aan de gestelde verwachting beantwoord heeft; het landmeters-personeel dat in Julij 1867 Kadoe voor het grootste gedeelte weder verlaten had, om den afgebroken draad harer werkzaamheden in de andere residentie's (Kadoe natuurlijk uitgezonderd) weder op te vatten, was vrij wat meer gevormd en ontwikkeld dan toen het zich in 1866 aldaar verzameld had.

De resultaten, welke door de statistieke opname in Kadoe verkregen en nu reeds medegedeeld kunnen worden, zijn de volgende:

Gewest	Tot 1866				Tot 1867	Totaal
	Land	Bevolking	Land	Bevolking		
Tagal	1,234	12,345	1,234	12,345	2,468	24,690
Pekalongan	1,234	12,345	1,234	12,345	2,468	24,690
Samarang	1,234	12,345	1,234	12,345	2,468	24,690
Kadoe	1,234	12,345	1,234	12,345	2,468	24,690
Bagelen	1,234	12,345	1,234	12,345	2,468	24,690
Totaal	5,170	51,700	5,170	51,700	10,340	103,400

Statistieke opname van Java.

Residentie KADOE.

OVERZIGT van de uitkomsten der Sawah-metingen.

(Bouws van 500 □ Roeden).

Regentschap.	Distrikt.	NAMEN DER SUB-DISTRICTEN.	Uitgestrektheid sawah's volgens opgave van het bestuur in Bouws.	Door de opname bevonden sawah's.					Toelichtingen.		
				Met levend water, Bouws.	Van regen afhankelijk, Bouws.	Totaal Bouws.	Meer bevonden.			Minder bevonden.	
							Bouws.	Procents gewijze.		Bouws.	Procents gewijze.
M A G E L A N G.	Magelang.	Magelang	714	1347	53	1400	686	96 ⁰ / ₀			
		Tengahan	278	70	589	659	381	137 »			
		Soember	989	1530	110	1640	651	66 »			
		Totaal	1981	2947	752	3699	1718	87 ⁰ / ₀			
	Ngassinan.	Ngandong	859	1208	814	2022	1163	135 ⁰ / ₀			
		Kajoepoering.	949	1730	509	2239	1290	136 »			
		Poetjang	935	1728	93	1821	886	95 »			
		Totaal	2743	4666	1416	6082	3339	122 ⁰ / ₀			
	Balak.	Klapa	1007	976	1212	2188	1181	117 ⁰ / ₀			
		Gales	989	365	2013	2378	1389	140 »			
		Totaal	1996	1341	3225	4566	2570	129 ⁰ / ₀			
	Bandongan.	Tanabajaja	1670	3267	260	3527	1857	111 ⁰ / ₀			
		Djetak.	1429	2256	564	2820	1391	97 »			
		Kantjie	1025	1781	453	2234	1209	118 »			
		Totaal	4124	7304	1277	8581	4457	108 ⁰ / ₀			
	Probolinggo.	Probolinggo	3002	5228	40	5268	2266	75 ⁰ / ₀			
		Ponggol	2073	3003		3003	930	45 »			
		Bebengan.	1371	2314	17	2331	960	70 »			
		Moengkit	2085	2808	2	2810	725	35 »			
		Totaal	8531	13353	59	13412	4881	57 ⁰ / ₀			
	Menoreh.	Menoreh	976	1348	839	2187	1211	124 ⁰ / ₀			
		Sadegan	977	1832	808	2640	1663	170 »			
		Boroboedor	506	521	752	1273	767	152 »			
		Kalieaboe.	884	2816	811	3627	2743	310 »			
		Totaal	3343	6517	3210	9727	6384	191 ⁰ / ₀			
	Remamé.	Salam	1789	3276	»	3276	1487	83 ⁰ / ₀			
		Djamoës	1088	1862	»	1862	774	71 »			
		Totaal	2877	5138	»	5138	2261	79 ⁰ / ₀			
Regentschap Magelang Totaal			25595	41266	9939	51205	25610	100 ⁰ / ₀			

Regentschap.	District.	NAMEN DER SUB-DISTRICTEN.	Uitgetrektheid sawah's volgens opgave van het bestuur, in bouws.	Door de opname bevonden sawah's.						Toelichtingen.	
				Met even water, Bouws.	Van regen afhan- kelijk, Bouws.	Totaal Bouws.	Meer bevonden.		Minder bevonden.		
							Bouws.	Procents gewijze.	Bouws.		Procents gewijze.
T E M A N G O O N G.	Djetis.	Boeloe	1467	2665	20	2685	1218	83 ⁰ / ₀			
		Temangoong	1441	2508	16	2524	1083	75 ⁰ / ₀			
		Moenseng.	1308	2128		2128	820	63 ⁰ / ₀			
		Totaal	4216	7301	36	7337	3121	74 ⁰ / ₀			
	Kadoe.	Manden	1656	2439	8	2447	791	48 ⁰ / ₀			
		Kadoe	1996	3450	597	4047	2051	103 ⁰ / ₀			
		Petir	1424	2440	1	2441	1017	71 ⁰ / ₀			
		Totaal	5076	8329	606	8935	3859	76 ⁰ / ₀			
	Lempoeijang.	Lempoeijang	895	1994	112	2106	1211	135 ⁰ / ₀			
		Djoemo	1090	2163	290	2453	1363	125 ⁰ / ₀			
		Kebon dalem	186	759	216	975	789	424 ⁰ / ₀			
		Totaal	2171	4916	618	5534	3363	155 ⁰ / ₀			
	Prapak.	Prapak.	946	1743	207	1950	1004	106 ⁰ / ₀			
		Tradjoe	588	1504	179	1683	1095	186 ⁰ / ₀			
		Totaal	1534	3247	386	3633	2099	137 ⁰ / ₀			
	Soenowono.	Pringtalie.	815	2435	271	2706	1891	232 ⁰ / ₀			
		Malebo	602	747	1223	1970	1368	227 ⁰ / ₀			
		Soemowono	391	558	813	1371	980	251 ⁰ / ₀			
		Totaal	1808	3740	2307	6047	4239	234 ⁰ / ₀			
	Totaal regentschap Magelang		25595	41266	9939	51205	25610	100 ⁰ / ₀			
	Totaal regentschap Temangoong		14805	27533	3953	31486	16681	113 ⁰ / ₀			
	Totaal generaal		40400	68799	13892	82691	42291	105 ⁰ / ₀			

OVERZIGT van de uitkomsten der metingen van de voor cultures
geschikte tegal-gronden.

Regentschap.	Districten.	SUB-DISTRICTEN.	Uitgestrektheid voor cultuur geschikte tegal-grond bevonden door de statistieke opname.	AANMERKINGEN.
			Bouws van 500 □ roeden.	
M A G E L A N G.	Magelang.	Magelang	388	Hoeveel van deze uitgestrektheden tegal-velden jaarlijks in Kadoe worden beplant, is niet bekend; de landrente-heffing geschiedt er bij admodiatie, deze bedroeg in 1865 voor sawah'sen tegals f 612,762; in 1852 was dit cijfer f 668,516. Volgens later verkregen mededeeling, waren bij het Bestuur in Kadoe als beplant wordende tegalgronden bekend 12,014 Bouws.
		Tengahan	4559	
		Soember	349	
		Totaal . .	5296	
	Ngassinan.	Ngandeng. . . .	353	
		Kajoepoering. . . .	2396	
		Poetjang	4316	
		Totaal . .	7065	
	Balak.	Klapa	1402	
		Gales	8108	
		Totaal . .	9510	
	Bandongan.	Tanabaija	3955	
		Djetak	1645	
		Kantjie	2278	
		Totaal . .	7878	
	Probolinggo.	Probolinggo	1373	
		Pinggol	143	
		Bebengan	8003	
		Moengkit	443	
		Totaal . .	9962	
	Remamé.	Salam	1928	
		Djamoës	206	
		Totaal . .	2134	
	Menoreh.	Menoreh	466	
		Sadegan	1058	
		Boroboedoer	1464	
		Kalieaboe	276	
		Totaal . .	3264	
Totaal regentschap Magelang . .			45109	

Regentschap.	Districten.	SUB-DISTRICTEN.	Uitgestrektheid voor cultuur geschikte tegal-grond bevonden door de statistieke opname.	AANMERKINGEN.
			Bouws van 500 □ roeden.	
T E M A N G O O N G.	Djetis.	Boeloe.	3913	
		Temangoong . . .	518	
		Moenseng.	2809	
		Totaal	7240	
	Kadoe.	Manden	3138	
		Kadoe	762	
		Petir	1595	
		Totaal	5495	
	Lempoeijang.	Lempoeijang . . .	6126	
		Djoemo	4793	
		Kebondalem . . .	6681	
		Totaal	17600	
	Prapak.	Kranggan	1996	
		Pingit	5333	
		Totaal	7329	
	Soemowono.	Pringtalie	7873	
		Malebo	5932	
		Soemowono	4966	
		Totaal	18771	
	Totaal regentschap Magelang . .		45109	
	Totaal regentschap Temangoong .		56435	
	Totaal generaal		101544	

Overzicht der uitkomsten

Regentschappen.	Namen der		Volgens opgave van het Bestuur 1866.					Door de Statistieke opname bevonden.				
	Districten.	SUB-DISTRICTEN.	Mannen.	Vrouwen.	Meisjes nog niet huw- baar.	Jongens beneden de 14 jaar.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Meisjes nog niet huw- baar.	Jongens beneden de 14 jaar.	Totaal.
M A G E L A N G.	Magelang.	Magelang	4027	5887	4613	4198	18725	3809	4259	2381	2270	12719
		Tengahan	4890	6129	6594	6543	24156	7231	7947	5052	5279	25509
		Soember	1993	2184	2546	2241	8964	3548	4294	2283	2248	12373
		Totaal	10910	14200	13753	12982	51845	14588	16500	9716	9797	50601
	Ngassinan.	Ngandeng	2899	3893	2667	2380	11839	4394	5107	3397	3709	16607
		Kajoepoering . . .	3943	4271	3996	3097	15307	4466	4997	3256	3452	16171
		Poetjang	2778	3388	2414	2244	10824	3195	3686	2080	2215	11176
		Totaal	9620	11552	9077	7721	37970	12055	13790	8733	9376	43954
	Balak.	Klapa	3348	3906	3764	2928	13946	4712	5303	2923	3084	16022
		Gales	6383	7714	7271	4496	25864	9737	10679	6176	6729	33321
		Totaal	9731	11620	11035	7424	39810	14449	15982	9099	9813	49343
	Bandongan.	Tanabajja	4940	6724	6240	5035	22939	7325	6894	4948	5129	24296
		Djetak	2731	3870	3963	3484	14048	3969	4523	3096	3143	14731
		Kantjie	2969	3966	4994	3568	15497	4725	4876	3135	3302	16038
		Totaal	10640	14560	15197	12087	52484	16019	16293	11179	11574	55066
	Probolinggo.	Probolinggo	7352	8024	5674	5471	26521	10237	11876	6085	6532	34730
		Pinggol	6799	8314	5617	4261	24991	6860	7920	4405	4777	23962
		Bebengan	2433	4063	1960	1760	10216	6379	6762	4344	4620	22105
		Moengkit	2247	2899	1742	1653	8541	5688	6463	3393	3625	19169
		Totaal	18831	23300	14993	13145	70269	29164	33021	18227	19554	99966
	Remamé.	Salam	2720	3306	4032	3243	13301	4912	5659	3244	3473	17288
		Djamoos	2330	3112	3520	3125	12087	3868	4440	2423	2587	13318
		Totaal	5050	6418	7552	6368	25388	8780	10099	5667	6060	30606
	Menoreh.	Menoreh	3759	4486	4861	2130	15236	5563	6420	4468	4690	21141
		Sadegan	4452	5448	4871	2484	17255	6000	6766	4775	5002	22543
		Boroboedoer	2209	2531	2869	1909	9518	4658	5176	3805	4083	17722
		Kalieaboe	3233	3815	3127	2289	12464	5947	6645	4818	5184	22594
		Totaal	13653	16280	15728	8812	54473	22168	25007	17866	18959	84000
	Totaal regentschap Magelang		78435	97930	87335	68539	332239	117223	130692	80487	85133	413535

van de volkstelling.

nden.

Totaal.

12719

25500

2373

50601

16607

16171

11170

43954

16023

33321

49348

24290

14731

16035

55005

34730

23902

22105

19169

99960

17285

13318

30606

21141

22543

17722

22594

34000

3535

Meer bevonden.

Minder bevonden.

Meer bevonden.										Minder bevonden.									
Mannen.		Vrouwen.		Meisjes nog niet huwbaar.		Jongens beneden 14 jaar.		Totaal.		Mannen.		Vrouwen.		Meisjes nog niet huwbaar.		Jongens beneden 14 jaar.		Totaal.	
Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.	Aantal.	Procentsgewijze berekend.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	218	5	1628	28	2232	48	1928	46	6006	32
2341	48	1818	30	"	"	"	"	1353	6	"	"	"	"	1542	23	1264	19	"	"
1555	78	2110	97	"	"	7	"	3409	38	"	"	"	"	263	10	"	"	"	"
3678	34	2300	16	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	4037	29	3185	25	1244	2
1495	52	1214	31	730	27	1329	56	4768	40	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
523	13	726	17	"	"	355	11	864	6	"	"	"	"	740	19	"	"	"	"
417	15	298	9	"	"	"	"	352	3	"	"	"	"	334	14	29	1	"	"
2435	25	2238	19	"	"	1655	22	5984	16	"	"	"	"	344	4	"	"	"	"
1364	41	1397	36	"	"	156	5	2076	15	"	"	"	"	841	22	"	"	"	"
3354	53	2965	38	"	"	2233	50	7457	29	"	"	"	"	1095	15	"	"	"	"
4718	48	4362	38	"	"	2389	32	9533	24	"	"	"	"	1936	18	"	"	"	"
2385	48	170	3	"	"	94	2	1357	6	"	"	"	"	1292	21	"	"	"	"
1238	45	653	17	"	"	"	"	683	5	"	"	"	"	867	22	341	10	"	"
1756	59	910	23	"	"	"	"	541	3	"	"	"	"	1859	37	266	7	"	"
5379	51	1733	12	"	"	"	"	2581	5	"	"	"	"	4018	26	513	4	"	"
2885	39	3852	48	411	7	1061	19	8209	31	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
61	1	"	"	"	"	516	12	"	"	"	"	394	5	1212	22	"	"	1029	4
3946	162	2699	66	2384	122	2860	162	11839	116	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3441	153	3564	123	1651	95	1972	119	10628	124	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
10333	55	9721	42	3234	22	6409	49	29697	42	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
2192	81	2353	71	"	"	230	7	3987	30	"	"	"	"	788	20	"	"	"	"
1538	66	1328	43	"	"	"	"	1231	10	"	"	"	"	1097	31	538	17	"	"
3730	74	3681	57	"	"	"	"	5218	21	"	"	"	"	1885	25	308	5	"	"
1804	48	1934	43	"	"	2560	120	5905	39	"	"	"	"	393	8	"	"	"	"
1548	35	1318	24	"	"	2518	101	5288	31	"	"	"	"	96	2	"	"	"	"
2449	111	2645	105	936	33	2174	114	8204	86	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
2714	84	2830	74	1691	54	2895	126	10130	81	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
8515	62	8727	54	2138	14	10147	115	29527	54	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
38788	49	32762	33	"	"	16594	24	81296	24	"	"	"	"	6848	8	"	"	"	"

Regentschappen.	Namen der		Volgens opgave van het Bestuur 1866,					Door de Statistieke opname bevonden.				
	Districten.	SUB-DISTRICTEN.	Mannen.	Vrouwen.	Meisjes nog niet huw- baar.	Jongens beneden 14 jaar.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Meisjes nog niet huw- baar.	Jongens beneden 14 jaar.	Totaal.
T E M A N G O O N G.	Djetis.	Boeloe	3410	3956	3465	3456	14287	4603	5076	2983	3192	15854
		Temangoong . .	3035	3206	6664	4166	17071	4599	5208	2814	2994	15615
		Moengseng . . .	2811	2784	2687	2813	11095	4175	4526	2670	2873	14244
		Totaal . .	9256	9946	12816	10435	42453	13377	14810	8467	9059	45718
	Kadoe.	Manden	4050	4074	6079	5326	19529	6171	6731	3727	4099	20728
		Kadoe	4367	4301	5883	3360	17911	5371	5966	3570	3799	18706
		Petir	3775	3774	4097	4348	15994	5409	5836	3203	3489	17937
		Totaal . .	12192	12149	16059	13034	53434	16951	18533	10500	11387	57371
	Lempoeijang.	Lempoeijang . .	3704	4021	3354	3492	14571	4306	4727	3075	3286	15394
		Djoemo	3097	3483	2657	2742	11979	3665	4101	2397	2620	12783
		Kebon Dalem . .	1966	2219	2113	2188	8486	2463	2666	1802	1859	8790
		Totaal . .	8767	9723	8124	8422	35036	10434	11494	7274	7765	36967
	Prapak.	Krangan	2616	2652	4322	3340	12930	3543	3073	2431	2538	11585
		Pingit	2816	2853	4524	3450	13643	4346	3749	3141	3063	14299
		Totaal . .	5432	5505	8846	6790	26573	7889	6822	5572	5601	25884
	Soemowono.	Pringtalie . . .	2851	3401	3539	3271	13062	3449	3977	2851	2978	13255
		Malebo	2090	2175	2195	2436	8896	2694	3170	2207	2413	10484
		Soemowono . . .	2269	3200	2552	2033	10054	2823	3187	2458	2331	10799
		Totaal . .	7210	8776	8286	7740	32012	8966	10334	7516	7722	34538
	Totaal Regentschap Magelang .			78435	97930	87335	68539	332239	117223	130692	80487	85133
Totaal Regentschap Temangoong .			42857	46099	54131	46421	189508	57617	61993	39329	41534	200473
Totaal Generaal . .			121292	144029	141466	114960	521747	174840	192685	119816	126667	614008

Totaal.	Meer bevonden.										Minder bevonden.									
	Mannen.		Vrouwen.		Meisjes nog niet huwbaar.		Jongens beneden 14 jaar.		Totaal.		Mannen.		Vrouwen.		Meisjes nog niet huwbaar.		Jongens beneden 14 jaar.		Totaal.	
	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.	Aantal.	Procentgewijze berekend.
5854	1193	35	1120	28	"	"	"	"	1567	11	"	"	"	"	482	14	264	8	"	"
5615	1564	52	2002	62	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3850	58	1172	28	1456	9
4244	1364	49	1742	63	"	"	60	2	3149	28	"	"	"	"	17	1	"	"	"	"
5713	4121	45	4864	49	"	"	"	"	3260	8	"	"	"	"	4349	34	1376	13	"	"
0728	2121	52	2657	65	"	"	"	"	1199	6	"	"	"	"	2352	39	1227	23	"	"
8706	1004	23	1665	39	"	"	439	13	795	4	"	"	"	"	2313	39	"	"	"	"
7937	1634	43	2062	55	"	"	"	"	1943	12	"	"	"	"	894	22	859	20	"	"
7371	4759	39	6384	53	"	"	"	"	3937	7	"	"	"	"	5559	35	1647	13	"	"
5394	602	16	706	18	"	"	"	"	823	6	"	"	"	"	279	8	206	6	"	"
2788	568	18	618	18	"	"	"	"	804	7	"	"	"	"	260	10	122	4	"	"
8790	497	25	447	20	"	"	"	"	304	4	"	"	"	"	311	15	329	15	"	"
3967	1667	19	1771	18	"	"	"	"	1931	6	"	"	"	"	850	10	657	8	"	"
1585	927	35	421	16	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1891	44	802	24	1345	10
4299	1530	54	896	31	"	"	"	"	656	5	"	"	"	"	1383	31	387	11	"	"
5884	2457	45	1317	24	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3274	37	1189	18	689	3
3255	598	21	576	17	"	"	"	"	193	1	"	"	"	"	688	19	293	9	"	"
4484	604	29	995	46	12	1	"	"	1588	18	"	"	"	"	"	"	23	1	"	"
4799	554	24	"	"	"	"	298	15	745	7	"	"	13	"	94	4	"	"	"	"
538	1756	24	1558	18	"	"	"	"	2526	8	"	"	"	"	770	9	18	"	"	"
535	38788	49	32762	33	"	"	16594	24	81296	24	"	"	"	"	6848	8	"	"	"	"
473	14760	34	15894	34	"	"	"	"	10965	6	"	"	"	"	14802	27	4887	11	"	"
008	53548	44	48656	34	"	"	11707	10	92261	18	"	"	"	"	21650	15	"	"	"	"

Statistieke opname van Java. **Residentie BAGELEN.**

(Ontbreken nog de twee regentschappen Poerworedjo en Wonosobo aan.)

OVERZIGT van de uitkomsten der sawah-metingen.
 (Bouws van 500 □ Roeden).

Regentschap.	DISTRICTEN.	Volgens opgave van het Bestuur waren in 1864 aan sawah's aanwezig.	Door de opname werden in 1865/66 aan sawah's bevonden.	Dus <i>meer</i> of <i>minder</i> bevonden door de opname.	Dat zijn sawah's <i>meer</i> of <i>minder</i> .
Karang-anjer.	Gombong . . .	7445 Bouws.	8252 Bouws.	807 Bouws meer.	10 ⁴ / ₅ pCt. meer.
	Karang-anjer . .	6253 "	7016 "	763 "	12 ¹ / ₅ " "
	Soko . . .	6898 "	7924 "	1026 "	14 ⁴ / ₅ " "
Keboemen.	Keboemen . . .	8092 "	10267 "	2175 "	26 ⁴ / ₅ " "
	Kedoeng-tawoeng .	5069 "	5503 "	434 "	8 ¹ / ₂ " "
	Premboon . . .	6008 "	6100 "	92 "	1 ¹ / ₂ " "
Ambal.	Ambal . . .	4040 "	4394 "	354 "	8 ⁷ / ₁₀ " "
	Poering . . .	3988 "	4363 "	375 "	9 ³ / ₁₀ " "
	Petanahan . . .	2035 "	1485 "	550 " minder.	27 " minder.
Koeto-ardjo.	Wonorotto . . .	3347 "	3510 "	163 " meer.	4 ⁹ / ₁₀ " meer.
	Karang-bolong . .	1204 "	1929 "	725 "	60 ¹ / ₁₀ " "
	Koeto-ardjo . . .	6875 "	6756 "	119 " minder.	1 ⁷ / ₁₀ " minder.
	Pitoeroeh . . .	4731 "	4656 "	75 "	1 ³ / ₅ " "
	Kemirie . . .	3496 "	3713 "	217 " meer.	6 ¹ / ₅ " meer.
Totaal . . .		69481 Bouws.	75868 Bouws.	7181 B. min. 744 Bws. = 6387 Bouws meer.	dus gemidd. 9 ¹ / ₅ pCt. meer.

OVERZIGT DER UITKOMSTEN VAN DE VOLKSTELLING.

Regentschappen	DISTRICTEN.	Volgens opgave van het Bestuur bestond de bevolking in 1864 uit;	Op ult. Junij 1866 bleken aanwezig te zijn.	Alzoo meer bevonden.	Dus procentsgewijze meer zielen.
Keboc-Karang-anjer.	Gombong . . .	44897 zielen.	56224 zielen.	11327 zielen.	25 ¹ / ₅
	Karang-anjer . .	35035 "	43742 "	8707 "	24 ⁴ / ₅
	Soko . . .	48202 "	56654 "	8452 "	17 ¹ / ₂
Keboemen.	Keboemen . . .	55139 "	69819 "	14680 "	26 ³ / ₅
	Kedoeng-tawoeng .	30262 "	37466 "	7204 "	23 ⁴ / ₅
	Premboon . . .	26568 "	33347 "	6779 "	25 ¹ / ₂
Ambal.	Ambal . . .	46771 "	49443 "	2672 "	5 ⁷ / ₁₀
	Poering . . .	25910 "	27920 "	2010 "	7 ⁷ / ₁₀
	Petanahan . . .	16805 "	17800 "	995 "	5 ⁹ / ₁₀
Koeto-ardjo.	Wonorotto . . .	25116 "	27162 "	2046 "	8 ¹ / ₁₀
	Karang-bolong . .	12508 "	13443 "	935 "	7 ² / ₅
	Koeto-ardjo . . .	33502 "	41675 "	8173 "	24 ² / ₅
	Pitoeroeh . . .	25928 "	31592 "	5664 "	21 ⁴ / ₅
	Kemirie . . .	28917 "	35173 "	6256 "	21 ³ / ₅
Totaal . . .		455560 zielen.	541460 zielen.	85900 zielen.	Gemiddeld 18 ⁴ / ₅ pCt. mr.

Statistieke opname van Java.

Residentie SAMARANG.

OVERZIGT van de uitkomsten der sawah-metingen.

(Bouws van 500 □ Roeden.)

Regentschap.	DISTRICTEN.	Volgens opgave van het Bestuur waren in 1864 aanwezig.			Door de opname werden in 1865/66 aan sawah's bevonden.			Dus meer of minder bevonden door de opname.			Dat zijn op honderd Bouws meer.
		Sawah's van levend water voorzien.	Sawah's van regen afhankelijk.	Totaal.	Sawah's van levend water voorzien.	Sawah's van regen afhankelijk.	Totaal.	Sawah's v. levend water voorzien.	Sawah's v. regen afhankelijk.	Totaal.	
Demak.	Wedoeng . . .	Bouws. 874	20908	21782	Bouws. 3961	20645	24606 B.	3087 meer	263 minder	2824 meer	12 ⁹ / ₁₀ pCt.
	Demak . . .	2811	15461	18272	6039	14020	20059 »	3228 »	1441 »	1787 »	9 ⁷ / ₁₀ »
	Sambong . . .	6741	9370	16111	8711	9037	17748 »	1970 »	333 »	1637 »	10 ¹ / ₁₀ »
	Singen-kidoel .	9232	2626	11858	11176	3000	14176 »	1944 »	374 meer	2318 »	19 ¹ / ₂ »
	Mangar . . .	8237	14607	22844	10435	14924	25359 »	2198 »	317 »	2515 »	11 »
	Totaal . . .	27895	62972	90867	40322	61626	101948	12427 meer	1346 minder	11081 meer	gem. meer bevond. 12 ¹ / ₁₀ pCt.
Salatiga.	Oenarang . . .	Bouws. 3585	514	4099 B.	4868 B.	290	5158 B.	1283 meer	224 mind.	1059 meer	25 ⁴ / ₅ pCt. meer

OVERZIGT DER UITKOMSTEN VAN DE VOLKSTELLING.

Regentschap.	Districten.	Volgens opgave van het bestuur bestond de bevolking op ult. Dec. 1865 uit:		Bij het afsluiten der dessa-registers bleken op ult. Dec. 1866 aanwezig te zijn.		Alzoo meer bevonden.	Dus.
Demak.	Wedoeng .	56648	Zielen.	61931	Zielen.	5283	Zielen. 9 pCt. meer
	Demak . .	65580	»	68403	»	2823	» »
	Sambong. .	39776	»	40816	»	1040	» 2 ¹ / ₂ »
	Singen-kidoel.	45484	»	52682	»	7198	» 15 ⁴ / ₅ »
	Mangar . .	53812	»	De telling nog niet afgelopen.			
Salatiga.	Oenarang .	26070	»	32310	»	6240	» 23 ¹ / ₂ »

Hier niet getotaliseerd, wijl de bijhouding van het district Mangar nog ontbreekt.

Statistieke opname van Java.

Residentie PEKALONGAN.

OVERZIGT van de uitkomsten der sawah-metingen.

(Bouws van 500 □ roeden).

Districten.	Volgens opgave van het bestuur waren in 1865 aan sawah's bekend.	Door de opname werden in 1865/66 aan sawah's bevonden.	Dus werden door de opname <i>meer</i> of <i>minder</i> bevonden.	Dat zijn ten honderd <i>meer</i> of <i>minder</i> .
Pekalongan .	2520 Bouws.	2490 Bouws.	30 Bws. <i>mind.</i>	ruim 1pCt. <i>mind.</i>
Massin . . .	2625 "	3492 "	867 " <i>meer</i>	33 " <i>meer</i>
Batang . . .	5095 "	6786 "	1691 " <i>meer</i>	33 " <i>meer</i>
Pekadjangan .	2663 "	3271 "	608 " <i>meer</i>	23 " <i>meer</i>
Totaal .	12903 Bouws.	18039 Bouws.	3166 minus 30 = 3136 Bws. <i>meer.</i>	dus gemiddeld op vier districten. 24 pCt. <i>meer.</i>

OVERZIGT DER UITKOMSTEN VAN DE VOLKSTELLING.

Districten.	Volgens opgave van het bestuur, bestond de bevolking in 1865 uit.	Bij het afsluiten der dessa-registers bleken op ult. Dec. 1866 aanw. te zijn.	Alzoo <i>meer</i> bevonden.	Dat zijn ten honderd.
Pekalongan .	33,664 Zielen.	49,210 Zielen.	15,546 Zielen.	46pCt. Zielen <i>meer</i>
Massin . . .	17,231 "	24,783 "	7,552 "	43 " " <i>meer</i>
Batang . . .	32,708 "	38,788 "	6,080 "	18 " " <i>meer</i>
Pekadjangan .	25,459 "	34,158 "	8,699 "	34 " " <i>meer</i>
Soeba . . .	10,395 "	14,213 "	3,818 "	36 " " <i>meer</i>
Totaal .	119,457 "	161,152 "	41,695 "	gemiddeld over vijf districten 35 pCt. zielen <i>meer.</i>

Statistieke opname van Java.

Residentie TAGAL.

OVERZIGT van de uitkomsten der sawah-metingen.

(Bouws van 500 □ roeden).

Districten.	Volgens opgave van het bestuur, waren in 1865 aan sawah's bekend.	Door de opname in 1865/66 aan sawah's bevonden.	Dus werden door de opname <i>meer</i> bevonden.	Dat zijn.
Tjomal-kidoel.	3943 Bouws.	4764 Bouws.	821 Bouws.	20 ⁴ / ₅ pCt. <i>meer</i>
Maribaija . .	5853 "	8749 "	2896 "	49 ² / ₅ " "
Pamalang . .	12257 "	14979 "	2722 "	22 ¹ / ₅ " "
Totaal .	22053 Bouws.	28492 Bouws.	6439 Bouws.	dus gemiddeld over drie districten 29 ¹ / ₅ pCt. <i>meer</i> .

OVERZIGT DER UITKOMSTEN VAN DE VOLKSTELLING.

Districten.	Volgens opgave van het bestuur, bestond de bevol- king in 1865 uit:	Bij het afsluiten der dessa-registers ble- ken opult. Dec. 1866 aanwezig te zijn.	Alzoo <i>meer</i> bevonden.	Dat zijn.
Tjomal-kidoel.	20109 Zielen.	22679 Zielen.	2570 Zielen.	12 ⁷ / ₁₀ pCt. ziel. <i>meer</i>
Maribaija . .	26207 "	29525 "	3318 "	12 ⁷ / ₁₀ pCt. " "
Pamalang . .	55312 "	59942 "	4630 "	8 ³ / ₁₀ pCt. " "
Tjomal-lor .	24722 "	26237 "	1515 "	6 ¹ / ₁₀ pCt. " "
Gantoengan .	13126 "	14058 "	932 "	7 ¹ / ₁₀ pCt. " "
Totaal .	139476 Zielen.	152441 Zielen.	12965 Zielen.	dus gemiddeld over vijf districten 9 ³ / ₁₀ pCt. zielen <i>meer</i> .

Alhoewel in de rapporten t/m Julij 1867 der Regering aangeboden, uit de hierboven aangegeven cijfers, reeds verschillende conclusien getrokken zijn, zoo zijn die hier echter nog niet overgenomen; zij zullen hare plaats het beste vinden in het eindverslag dat van iedere residentie na beëindigde opname moet worden opgemaakt; resultaten toch uit statistieke cijfers getrokken, dienen om niet aan eenzijdigheid te lijden, in verband met elkander te worden beschouwd en dit nu is alleen mogelijk, wanneer alle deelen der opname van een gewest, met naauwkeurigheid zijn afgewerkt geworden. Verder zal men hebben opgemerkt, dat bij de cijfers aangetoond van andere residentie's als Kadoe, verschillende kolommen dezer worden gemist; dit vindt zijnen grond hierin, dat eerst met 1866 volgens een' meer uitgebreiden grondslag dan vroeger is opgenomen geworden; men is thans bezig dit ontbrekende aan te vullen, een werk dat wat de bevolking betreft met het einde van 1867 geheel, en wat de tegelvelden aangaat, voor een goed deel zal afgehoopen zijn.

Wijze van werken der Statistieke Opname.

Alvorens met de statistieke opname van een gewest kan worden begonnen, worden eerst daarvan de noodige driehoeksmetingen verrigt door het personeel der geographische dienst; is deze gewigtige en dikwerf zoo moeilijke arbeid afgehoopen, als dan wordt eene detailopname van genoemd gewest verrigt door de officieren, die gedetacheerd zijn bij het Topografisch bureau en militaire verkenningen, en het zijn de resultaten door deze verkregen welke ten grondslag verstrekken aan diegene, welke de statistieke opname zich tot doel heeft gesteld.

De kaarten, residentie's gewijze op eene schaal van 1:10,000 door de militaire opname vervaardigd, bestaan uit bladen ter grootte van 0,65 of 0,70 N. Ellen in het vierkant, en zijn behoorlijk voorzien van volgnummers. Van genoemde kaarten neemt de statistieke opname districtsgewijze copijen, met behoud van de nummers zoo even genoemd, tevens, voor zoover dit mogelijk is, met behoud der zelfde teekens en kleuren, welke op genoemde kaarten voorkomen.

Alleen worden de daarop geïnsereerde tranches, ter bepaling der oneffenheden van den grond, ter wille der duidelijkheid, op de kaarten der statistieke opname weggelaten. Zijn deze copijen vervaardigd, zoo grijpt er door het personeel der statistieke opname eene naauwkeurige hermeting der hoofd- en verbindingswegen plaats, en wordt alsnu districtsgewijze overgegaan tot het opmeten der dessa-gebieden. Dewijl de landmeters der statistieke opname natuurlijk geheel onbekend zijn met de grenzen dezer, zoo worden deze laatste door de verschillende dessa-besturen, zoowel van de dessa die opgemeten zal worden, als van de deze omringende dessa's door bakens aangewezen; nimmer wordt er gemeten, indien niet minstens een ter zake bekend lid van dat bestuur op het terrein aanwezig is.

Dat vooral met het oog op het feit, dat van iedere dessa eene afzonderlijke kaart wordt vervaardigd, eene juiste aanwijzing der grenzen van het dessa-gebied onmisbaar moet geacht worden, zal naauwelijks noodig zijn om op te merken, evenmin als dat daaromtrent nog al eens dikwerf verkeerde aanwijzingen plaats vinden, welker verbeteringen veel tijdverlies na zich slepen.

Is het gebied eener dessa zoo naauwkeurig mogelijk afgebakend, zoo worden steeds in het bijzijn van het dessahoofd de verschillende categoriën der belastbare en niet belastbare deelen van den grond tot dat gebied behorende, opgemeten;

Onder de gronden onderhevig aan belasting in geld dan wel aan die van te presteren arbeid (heerendiensten) worden gerekend te behooren:

- a. sawah's; gesplitst in die welke steeds van levend water kunnen worden voorzien en in diegene, welke van regen afhankelijk zijn;
- b. tegelvelden; weder gesplitst in diegene, welke ieder jaar dan wel afwisselend worden beplant, en diegene, welke voor alsnog buiten gebruik zijn;
- c. gaga-velden (wier in gebruik gestelde uitgestrektheden ieder jaar moeten worden opgegeven);
- d. nipabosschen;
- e. sirituinen;
- f. klappertuinen;
- g. zout- en zoutwater-vischvijvers;
- h. voor kultures geschikte rawa's;
- i. dessa-erven;
- k. op hoog gezag aangelegde koffijtuinen.

Onder de niet belastbare gronden worden gebracht:

- a. de wegen, waterleidingen, begraafplaatsen enz. zoo binnen als buiten de dessa gelegen;
- b. voor kultures ongeschikte rawa's;
- c. djatiehout-bosschen;
- d. wildhout-bosschen;
- e. gronden als algemeene weide in gebruik of daarvoor kunnende dienen;
- f. onbenutte en voor kultures ongeschikte gronden.

Alle deze verschillende onderdeelen van het dessagebied worden iederen dag voor zoo-verre zij opgemeten zijn in brouillon gebracht.

Dagelijks wordt van des morgens zeven tot des middags één ure gemeten en het overige gedeelte van den dag besteed om met behulp van geruit papier de gedane metingen op eene schaal van 1:2500 in brouillon te brengen.

Is de meting van het gansche dessagebied afgeloopen en heeft de landmeter zich door het sluiten der veelhoeken overtuigd, dat geene fouten zijn begaan, zoo trekt hij alle lijnen van zijn brouillon met O.-I inkt uit, en schrijft de benamingen der verschillende bovengenoemde onderdeelen van dat gebied daarin. De grenzen van zeer uitgestrekte wildhout-bosschen en woeste gronden, bij een dessagebied behoorende, worden echter van de kaarten der topografische opname overgenomen. Volgens dit brouillon nu vervaardigt hij de zoogenaamde brouillon dessa-kaart op eene schaal van 1:10000, op welke bedoelde opgemeten grond-onderdeelen (sawah's, erven, enz.) alle volgens vastgestelde teekens en kleuren op eene aan hem verstrekte legenda voorgeschreven, worden opgenomen. De nummers der aangrenzende dessa's worden ter behoordijke plaatse aan den buitenkant van het opgemetene dessa-gebied geplaatst.

Daarna verrigten zoowel de kontroleur als de landmeter der sectie, eenige hermetingen ter kontrole van het opgemeten terrein, en worden verder de reeds genoemde twee brouillon-kaarten den sectie-landmeter overhandigd, die wanneer hij de kaarten der aangrenzende dessa-gebieden mede heeft ontvangen, deze met elkander vergelijkt en, geene fouten daarbij gevonden hebbende, door middel van deze brouillons de net dessa-kaarten op eene schaal van 1:2500 op zijn bureau vervaardigen laat; tevens vergeelijkt hij deze brouillons met de in de der mantrie's verstrekt wordende zoogenaamde graadboekjes genoteerde lengten en azimuth's; inpassing op de hiervoren genoemde copijen der kaarten van de topografische opname, enz.

De berekening der inhouden van de opgemeten dessa's met hare sawah- en tegelvelden geschiedt volgens deze net dessa-kaarten, en wel met fijn doorzigtig geruit papier, waarop iedere ruit juist 100 □ N. ell. grootte vertegenwoordigt.

Zijn eenmaal de inhouden der sawah- en tegelvelden van alle dessa's van een district berekend, alsdan wordt het hoofd van gewestelijk bestuur een' staat aangeboden, behelzende hoevele bouws van 500 □ roeden aan sawah- en tegelvelden volgens den legger der landrente aanwezig, en hoevele van die bouws door de statistieke opname gevonden zijn.

Met deze resultaten worden de dessa-hoofden door middel van het Inlandsch bestuur bekend gemaakt en hun den noodigen tijd gelaten, om deze op hunne wijze te kontroleren. Eenige weken daarna worden op eene vergadering der dessa- en andere hoofden, eerstgenoemde afgevraagd of zij zich met de door de opname verkregen metings-uitkomsten kunnen vereenigen, en voorts gehandeld zooals is voorgeschreven in het Gouvernements besluit, dd. 12 Januarij 1867, no. 7 (Bijblad op het Staatsblad no. 1955).

Deze vergaderingen, waarbij de regent en het betrokken districtshoofd, benevens de controleurs der afdeeling en der opname met den Europeeschen landmeter aanwezig zijn, worden vlijtig bijgewoond, niet alleen door de dessahoofden maar ook door tal van landbouwers uit de belanghebbende dessa's. Bij het opperen van bezwaren der dessa-hoofden tegen de resultaten der opname, worden deze onmiddellijk ten overstaan eener door den Resident te benoemen commissie onderzocht; meermalen deed men daarbij de ondervinding op dat die hoofden wel degelijk die resultaten hadden gecontroleerd; zoo verklaarde op de vergadering op de hoofdplaats van het district Remamé (residentie Kadoe) gehouden, het hoofd der dessa Soemakitra Kidoel dat die dessa in plaats van 7 bouws sawahs, zooals de gedane op nameaangaf, er slechts 5 bezat; de zaak werd onmiddellijk onderzocht en bleek het hierdoor, dat de man volkomen gelijk had; aan de landmeters waren tijdens de opmeting verkeerde dessa grenzen aangewezen, en zoo waren 2 bouws, die op het grondgebied eener aangrenzende dessa lagen, verkeerdelijk op dat van de andere hierboven genoemde dessa gebragt.

Anderen bragten bezwaren in tegen de hoeveelheid opgebragte steeds van levend water voorziene sawahs, en verklaarden deze eenige bouws te groot, en die van regen afhankelijk daarentegen te weinig waren aangegeven; ook dit werd dan dadelijk onderzocht en steeds in der minne geschikt; anderen weder konden zich niet vereenigen met de opgegeven hoeveelheden tegal-velden, meenende dat deze alle als ieder jaar beplant en dus ook aan belasting onderworpen, zouden worden aangemerkt; het werd dan duidelijk gemaakt dat door deze hoeveelheden verstaan werden het totaal cijfer der tot een dessa-gebied behoorende beplantbare tegalvelden en niet degene, welke beplant waren geworden gedurende het laatst verlopen jaar b. v.; het cijfer daarvan toch wisselt in den regel jaarlijks af, en wordt voor een deel beheerscht door de behoefte der bevolking om verschillende voedsel- of handelsgewassen te planten, de aard van het weder enz. enz.

Ten slotte kan hier worden gemeld, dat er geene vergadering van dessa hoofden is gehouden en beëindigd, die aanleiding gaf tot ontevredenheid onder de bevolking; de zekerheid die deze had, dat iedere ingebragte klagt of tegenwerping onmiddellijk door bevoegde en neutrale deskundigen, in haar bijzijn zoude worden onderzocht en beslist; de ondervinding, die zij reeds had opgedaan dat de gevonden meerderheid aan belastbare velden niet maar zoo dadelijk was aangegrepen, om de landrente te verhoogen; het feit dat alle metingen en onderzoekingen in de dessa's wel onder Europeesch toezigt maar dan toch veelal verrigt werden door mantrie's, Javanen als zij, met wien zij zich vrijelijk konden onderhouden en die niet het minste gezag over haar voerde, dit alles had een graad van vertrouwen doen ontstaan, dusdanig dat tot heden toe nog geene klagt over de verrigte onderzoekingen van wege de betrokken bevolking werd te berde gebragt.

Het grootste bezwaar dat bij de opmetingen ondervonden wordt, men zal dit reeds uit het voorafgaande hebben kunnen ontwaren, is het door de respective dessa-besturen of hoofden verkeerdelijk aanwijzen der dessa-grenzen; de meeste op de beschreven vergaderingen ingebragte bezwaren, vonden hierin haren oorsprong, en daar het personeel der opname uit den aard der zaak hiermede volkomen onbekend is, en dus onvoorwaardelijk op de aanwijzingen dier hoofden moet afgaan, is hier harerzijds weinig verandering of verbetering in aan te brengen; zoo als echter reeds werd opgemerkt, komen de daardoor gemaakte fouten in den regel op de vergaderingen der dessahoofden uit, en kunnen deze dan nog worden hersteld.

Teekenbureau te Samarang.

Op dit bureau, aan het hoofd waarvan een Europeesche chef is gesteld, bevinden zich een 25tal mantrie's uit die der verschillende sectie's aldaar gedetacheerd, welke onder de leiding van den chef zich bezig houden:

- a. met het kontroleren der op de sectie-bureaux gemaakte net-dessakaarten; 1°. of zij zijn bewerkt volgens de gegeven voorschriften en legenda; 2°. of de inhouden van de opgemeten sawah- en tegalvelden overeenkomen met de opgaven door de verschillende sectie-chefs daaromtrent gegeven;

- b. het teekenen in het net, der op de verschillende sectie-bureaux gemaakte brouillon-districts-kaarten op eene schaal van 1:10000;
- c. het teekenen der residentie-kaarten op eene schaal van 1:100000;
- d. het teekenen der net-dessakaarten der dessa's, voorkomende in de regentschappen Ambal, Keboemen en Karang-anjer, in de residentie Bagelen, welke bij het begin der opname aldaar niet werden gemaakt (men maakte toen de dessa-gebieden en verschillende onderdeelen dezer en brouillon onder den naam van meetbrief) en welke achterlijke arbeid voor een groot deel is bijgewerkt;
- e. het berekenen der inhouden van alle onderdeelen van het dessa-gebied, welke geene sawah's of tegelvelden zijn (bosschen, koffijtuinen enz.);
- f. het verstrekken van en administratie houden over de verschillende instrumenten, teekenpapier, het repareren van eerstgenoemden des vereischt enz.

Genoemde inrigting, die voor een groot deel zich bezig houdt met het kontroleren der door de verschillende sectie's van de statistieke opname verkregen resultaten, is eene der meest belangrijke van de gansche opname, wier nuttige strekking zich meer en meer doet gevoelen.

Nadat nu de dessa-, districts- en residentie-kaarten van een gewest zijn beëindigd, benevens de sawah- en tegalstaten en de andere deelen van het dessa-gebied behoorlijk zijn in schrift gebragt, worden deze overgegeven aan den chef van het kadastraal statistiek bureau aldaar, die van dat oogenblik af onder de onmiddellijke bevelen van het hoofd van bestuur is gesteld.

Doel der Opname.

De naam aan de bureaux der bijhouding (kadastraal statistieke bureaux) gegeven, zal welligt menigeen in het denkbeeld hebben gebragt, dat men hier te doen had met eene zuiver kadastrale opname, zooals men deze in Europa aantreft, waarbij de belastbare panden van iederen bezitter worden opgemeten en van het resultaat daarvan een meetbrief wordt opge maakt, die in regten geldig is (even als dit ook op de hoofdplaatsen van Java enz. voorkomt).

Uit het hiervoren aangetoonde zal kunnen blijken, dat dit geenszins het geval is; de statistieke opname van Java zooals zij op dit oogenblik wat de belastbare perceelen betreft wordt uitgeoefend, is niet meer dan eene opmeting en totalisering van de verschillende soorten dezer perceelen tot een dessagebied behoorende; de bepaling hoeveel aan ieder individu daar wonende, afzonderlijk daarvan toebehoort, vindt geen plaats.

Het zoude zeer zeker een nuttiger werk geweest zijn, indien men in plaats van de tegenwoordig gevolgd wordende wijze van opnemen, reeds nu eene zuiver kadastrale opname had kunnen bewerkstelligen. Java is evenwel nog op verre na niet overal geschikt hiertoe; dáár toch, waar het zuiver communaal bezit van gronden wordt aangetroffen, waar dus ieder jaar eene nieuwe verdeling der sawahs plaats grijpt, dikwijls in andere afmetingen en ondermeer of minder personeel dan een vorig jaar, kan aan geene zuiver kadastrale opname worden gedacht, zoolang in dien toestand geene verandering is gebragt.

Zoowel als proeve als om voor later welligt toetepassen kadastrale opmetingen eene basis te bezitten, heeft men echter in Kadoe, van vijf dessa's eene werkelijk kadastrale opmeting verrigt en het resultaat daarvan naamsgewijze (ieder erf en stuk sawah aan dezen of genen toebehoorende tevens van een niet te veranderen volgnummer voorzien) op eene schaal van 1:1000 in kaart gebragt. Dit nu konde des te gemakkelijker in Kadoe plaats vinden, omdat wel is waar de te stellen type van het grondgebruik aldaar is *communaal*, om reden de sawahs er voor verdeling vatbaar zijn, en werkelijk deze ook nog ieder jaar hier en daar bij vrijval ling van sawahs enz. worden verdeeld; in algemeenen zin genomen, mag men evenwel van de residentie Kadoe zeggen, dat het gebruik der sawah-gronden en erven er ten zeerste den toestand van *grondbezit* nadert; in den regel toch gaan die sawahs en erven van den vader op de kinderen over, en bij onderzoek is gebleken, dat tal van sawah- en erfgebruikers, reeds van 10—80 jaren in het ongestoord bezit (zij of hunne voorouders) dezer waren gebleven.

Het maken dezer kadastrale kaarten was een leerzame, zelfs aangename maar langdurige arbeid. De opmetingen als anderzins geschiedden regtstreeks door den kontroleur en Europeschen landmeter der verschillende sectie's; het inlandsche personeel bewees hier slechts de noodige hulpverlening. Het was daarbij steeds interessant om te zien, hoe goed het dessahoofd voor zich had gezorgd; het beste aaneengesloten erf en de vruchtbaarste, aaneensluitende sawahs in ruime mate genomen, waren steeds zijn deel.

Maar nu de tijd voor een en ander benoodigd; het is moeilijk om hieromtrent voor Java zelfs eene der waarheid benaderende berekening te maken; de aard van het terrein, de meerdere of mindere versnippering der gronden en erven en veel meer oefenen daarop een' te grooten invloed uit; het is dan alleen ook ter wille van eenige meerdere volkomenheid, dat ik een voorbeeld aanhaal op de nu besproken zaak toepasselijk.

Eene der vijf kadastraal opgemeten en aldus in kaart gebrachte dessa's, was de dessa Toegoeran, gelegen in het district Magelang der residentie Kadoe.

Dit werk was opgedragen aan den toenmaligen sectie-landmeter (thans chef van het teekembureau der statistieke opname) de heer C. A. W. Strauss, algemeen als een hoogst ervaren en ijverig landmeter bekend en die jaren lang in Duitschland bij het kadaster was werkzaam geweest. Het dessagebied van genoemde dessa is klein en beslaat niet meer dan eene oppervlakte van 41 bouws en 1855 □ ellen ; om het behoorlijk op te nemen en in kaart te brengen, waarbij de landmeter, een mantrie en vier koeli's tot het dragen enz. der instrumenten behulpzaam waren, was het volgend aantal dagen benoodigd:

Voor de opname van het dessagebied zonder de onderverdeelingen 3 dagen ;

» het karteren	1 dag ;
» het opmeten der grenzen van 57 stukken sawah	5 dagen ;
» » » » » 38 » tegalgrond	2 dagen ;
» » » » » 47 erven	3 dagen ;
» » karteren der stukken, sawahs, tegals en erven	3 dagen ;
» » berekenen der oppervlakten der genoemde onderdeelen	2 dagen ;
» » teekenen der netkaart	2 dagen ;

Totaal . . 21 dagen.

Volgens deze uitkomsten, vergeleken met die der andere vier aldus opgemeten dessa's, kwam men, aannemende dat in ieder district der residentie Kadoe een' Europeschen landmeter werd geplaatst (dus twaalf), en ieder dezer, twee dessa's per maand = 24 per jaar als boven beschreven is, opnam, tot de volgende, zooals ik herhaal ruwe berekening; dat alsdan eene dusdanige opname van Kadoe zoude vereischen een tijdsverloop van 12 jaren en voorondersteld dat men 60 Europesche landmeters aanstelde, om de p. m. aanwezige 33,000 Gouvernements dessa's van Java kadastraal op te nemen, niet minder dan 23 jaren zoude behoeven vooraleer dit werk zoude voleindigd zijn (zooals reeds vroeger werd opgegeven, bezit Kadoe van dit cijfer aan Gouvernementsdessa's ruim 1/10 gedeelte, namelijk 3530) om deze en andere redenen is dan ook aan eene werkelijk kadastrale opname van Java geen gevolg gegeven en worden zooals reeds boven werd opgemerkt, alleen de totalen der verschillende onderdeelen van een dessagebied opgemeten en in kaart gebragt.

Meer speciaal tot den werkkring der controleurs der opname, behoort het nasporen districtsgewijze van de gewoonten (adats) en regten der bevolking op de gronden tot een dessagebied behorende; de aard van het grondgebruik en bezit daarvan; de wijze van verdeling der lasten zoo in geld als in arbeid onder de bevolking en eental van punten meer, alle in verband staande met de verkrijging eener juiste kennis van land en volk; het is het aangenaamste tevens het meest leerrijke gedeelte van den door hun te verrigten arbeid en wel geschikt om den in zijne gewone dienstverrigten reeds ervaren kontroleur, een helder en onbevooroordeeld denkbeeld te schenken van de ware toestanden en behoeften van de Javaansche bevolking.

Zoodra alle deze onderzoeken zijn afgeloopen en ook de Inspecteur belast met de leiding der opname, niet alleen deze, maar ook andere gewigtige zaken heeft onderzocht, zoo als de gemiddelde padie-produktie en die van andere gewassen; de stand van den handel; den veestapel, den in- en uitvoer, de opbrengsten der verschillende belastingen, de prijzen der levensmiddelen enz. alles zooveel mogelijk berekend over een tijdvak van 15 jaren, wordt van het afgewerkte gewest een rapport opgemaakt en dit der Regering aangeboden.

De bureaux van den Inspecteur en die van den chef van het teeken-bureau bevinden zich te Samarang, om reden genoemde hoofdplaats, voor het tegenwoordige althans, het beste in verband met de in opname verkeerende gewesten daarvoor gelegen is; de Inspecteur en adjunct-Inspecteur wisselen zich heurtelings hetzij op reis, hetzij op die bureaux af.

Personeel der opname.

Dit bestond op ult. Junij 1867 uit:

EUROPEESCH GEDEELTE:

Inspecteur	1
Adjunct-Inspekteur	1
Chef van het teekenbureau	1
Kontroleurs	5
Landmeters	5
Kommies op het Hoofdbureau.	1
Klerken	2
Totaal	16.

INLANDSCH GEDEELTE:

Mantrie's landmeter 1e klasse	36
„ „ 2e „	47
„ „ 3e „	48
Elèves „	49
Totaal	108.

Personeel der Bijhouding.

(KADASTRAAL STATISTIEKE BUREAUX).

EUROPEESCH GEDEELTE:

Kontroleurs chefs der kadastraal statistieke bureaux	7
--	---

INLANDSCH GEDEELTE:

Districts-mantrie's 1e kl.	—
„ „ 2e „	—
„ „ 3e „	62
Mantrie's teekenaar	5
Totaal	67.

Bedoelde districts-mantrie's kunnen slechts na vier jaren in lageren graad gediend te hebben, tot eene hoogere klasse overgaan; vandaar dat tot heden nog slechts mantrie's 3e kl. bij dezen tak van dienst geplaatst zijn en tevens aan de veelvuldig ingekomen aanvragen der een' hoogereren graad bekleedende mantrie's der opname, om met behoud van dien graad en tractement als districts-mantrie's te mogen overgaan, geen gevolg is kunnen gegeven worden.

S L O T.

De statistieke opname van Java zoo als die thans werkt, kan beschouwd worden wel is waar onder Europeesch toezigt, maar dan toch voor een groot deel te worden uitgeoefend door inlandsch personeel, dat haar werk onder gewone omstandigheden verstaat, doch steeds aan eene scherpe controle zal dienen onderworpen te blijven. Of op den duur een getal van vijf Europeesche landmeters op 180 Inlandsche, hiertoe voldoende zal wezen, zal de toekomst moeten leeren. Dat van een dergelijk georganiseerd korps, echter geene kadastrale maar slechts totaal-opmetingen der gronden kunnen worden verwacht, kan moeilijk aan eenigen twijfel onderhevig zijn.

Het maken van eene netkaart van iedere dessa is zeer zeker eene schoone arbeid, maar vordert een groot deel van den tijd aan de opname besteed; wij wijzen hier weder op de residentie Kadoe, alwaar ruim 3500 van dergelijke kaarten moeten worden aangemaakt; iedereen, die met dusdanig werk is bekend, weet hoe tijdroovend dit wezen moet. Welligt dan ook, dat later de noodzakelijkheid zal worden ingezien, om dit gedeelte der opname te vereenvoudigen; zich met goede brouillon-kaarten van iedere dessa tevreden te stellen en alleen van de districten, regentschappen en residentie's eene netkaart te maken, vooral de eerstgenoemde liefst op eene schaal van 1:10000. Thans wisselen zich wel is waar de betrokken kontroleur en landmeter zooveel mogelijk op het terrein en het sectie-bureau, waar de genoemde kaarten gemaakt worden, af, maar dit neemt niet weg dat een groot deel der inlandsche landmeters, die nu op de bureaux werkzaam zijn, indien zij dit op het terrein konden wezen, de metingen spoediger zouden kunnen doen afloopen dan thans het geval is. Het is echter niet wel mogelijk een dergelijk uitgebreid werk als de statistieke opname van Java is, onmiddellijk te organiseren zóó dat die werkt in de meest volkomene mate; de ondervinding zal ook hier voorzeker andere en betere eischen doen stellen, welke het onvermijdelijk gevolg zullen hebben van veranderingen daar te stellen, welke tevens verbeteringen mogen genoemd worden.

Wat mede een' nadeeligen invloed op den rigtigen gang der statistieke opname van Java uitoefent, is de niet te ontgane en telken maal zich voordoende veranderingen onder het personeel daarvan. In Europa heeft men voor dergelijk werk vooral wat de grondmetingen en het karteren aangaat, steeds een speciaal personeel, dat jarenlang gelijksoortigen arbeid verrigt, onnoodig is het er op te wijzen, hoe zeldzaam dit in Indie voorkomt en hoe dat personeel daar steeds wordt afgewisseld. Behalve door verlof wegens ziekte naar Europa toch, ligt het in den aard der zaak dat zoowel de kontroleurs als de chefs der kadastraal statistieke bureaux zich steeds afwisselen moeten (*); binnen een jaarkring had verder de opname te betreuren het afsterven van den kundigen chef van het teekenbureau Schönberg Multer, even als dit het geval was met den zoo ervaren landmeter Gaerth, terwijl een derde (Demmig) als kontroleur op Borneo geplaatst, korten tijd daarna overleed.

Wat het inlandsche personeel der opname en bijhouding aangaat, zoo streven de meeste daarvan naar eene betrekking bij het inlandsch bestuur, ook dan zelfs als de bezoldiging dáár minder is dan bij de opname (iets wat na de op 1 Oktober ingevoerde traktements-verhooging onder de inlandsche hoofden, zich nu weinig meer voordoet kan).

Het streven naar uitoefening van magt, hoe gering dan ook, den meer ontwikkelden inlander zoo eigen, eene magtsuitoefening, die zij bij de opname natuurlijk missen, is hier de oorzaak van.

Dit alles zijn echter zwarigheden, welke op alle inrigtingen als de nu besprokene meer of minder in Indie drukken, en welke daar zijn om ze te boven te komen.

Maar bij eene gelegenheid als deze, was het welligt niet overbodig er op te wijzen, ten einde eene regte waardering der omstandigheden, onder welke de statistieke opname van Java werken moet, zoowel als die der door haar verkregen resultaten, bevorderlijk te zijn.

(*) Het ligt in de bedoeling der Regering laatstgenoemde ambtenaren zoo lang mogelijk in dezelfde residentie werkzaam te laten.

Bijhouding der door de Statistieke Opname verkregen resultaten.

(KADASTRAAL STATISTIEKE BUREAUX).

Als de statistieke opname van een gewest dusdanig gevorderd is, dat de bijhouding der mutatiën, zoowel in het gebruik der reeds opgemeten gronden, als onder de in verschillende rubrieken gebragte bevolking voorvallende noodig wordt, gaat men over tot de invoering der zoogenaamde kadastraal statistieke bureaux (Staatsblad 1864 no. 166 par. 5).

Aan het hoofd van elk dezer staat een kontroleur der landelijke inkomsten en kultures, aan wien worden toegevoegd een mantrie-teekenaar en daarenboven voor ieder district een districts-mantrie; zoowel de mantrie-teekenaar als de districts-mantrie's, zijn Javaansche jongelieden, welke vooraleer tot die betrekking te worden geroepen, de statistieke opname een paar jaren als élève hebben gevolgd en ervaren zijn in het landmeten, teekenen en het berekenen der vlakke-inhouden der opgemeten terreinen. Is soms een district te uitgebreid, dan wel van vele dessa's of eene groote bevolking voorzien, dan worden voor dergelijke districten meerdere mantrie's aangesteld.

De opname der mutatiën in het gebruik of bestemming der gronden, tevens van die onder de bevolking voorvallende, geschiedt door dessa-schrijvers, van welke er zich, zooveel dit mogelijk is, in iedere dessa een bevindt.

Te dien einde verzamelen zich genoemde schrijvers een à tweemaal 's maands op de hoofdplaats van het district, om van hunne bevinding rapport te doen aan den districts mantrie.

Is b. v. een stuk sawah door eene overstroming verwoest, dan wel een dessa-erf tot sawahs of omgekeerd sawahs tot dessa-erven veranderd, dan wordt dit den districts-mantrie gerapporteerd, die verplicht is zich alsdan naar de betrokken dessa's te begeven, ten einde door meting den graad dier veranderingen te constateren en daarvan aantekening te houden op de brouillon-kaarten der dessa, welke alle in zijn bezit zijn gesteld; dit geschied zijnde, wordt de brouillon-kaart opgezonden naar den chef van het kadastraal statistiek bureau, die op zijne beurt de voorgevallen veranderingen op de op zijn bureau gedeponeerde net-dessakaarten inseert (Gouvernements besluit, dd. 31 Maart 1866 no. 31, Bijblad op het Staatsblad no. 1821 waarbij gelast is dat geene veranderingen in de bestemming of het gebruik der gronden van door de statistieke opname opgenomen en in kaart gebragte districten, door de bevolking mogen worden gemaakt, zonder dat vooraf hiervan de Resident heeft kennis bekomen enz.).

Van alle mutatiën, welke ook, wordt aantekening gehouden in een, in iedere dessa aanwezig en telken jare vernieuwd wordend dessa-register.

Het is in de Javaansche taal en met gelijke letters gedrukt, zoo eenvoudig mogelijk ingerigt, maar toch zóó, dat men als met een oogopslag de veranderingen gedurende den loop van een jaar voorgevallen in alles wat met de dessa, hare belastbare en niet belastbare gronden, hare bevolking, heerendienstpligtigen, veestapel enz. in verband staat, kan nagaan; alleen de dessabewoners, uithoofde van belastbaar grondbezit tot heerendiensten verplicht, worden nominatief in het register opgenomen; dit nu reeds met de geheele bevolking der dessa te doen, was aan te vele zwaarigheden onderworpen, dan dat men met eenige hoop op goeden uitslag, het zoude hebben kunnen invoeren.

Het zal toch weinig betoog behoeven, dat de tegenwoordig op Java in de dessa's aanwezige schrijvers, nog veelal weinig ontwikkeld zijn; dikwerf moet de districts-mantrie zich met mondelinge opgaven van hun tevreden stellen en volgens deze het dessa-register invullen; dat dan ook genoemde registers steeds zoo streng mogelijk moeten gecontroleerd worden in de dessa zelve, kan wel aan geen redelijken twijfel onderhevig zijn, evenmin als dat het gehalte der dassaschrijvers door alle deze bemoeijingen van jaar tot jaar verbeteren moet en werkelijk reeds verbeterd is.

De gansche bijhouding der door de statistieke opname verkregen resultaten, is dan ook voor het tegenwoordige nog slechts als eene proeve te beschouwen, welke wat hare toepassing betreft, nog ten zeerste verbetering behoeft, die wel voor een groot deel het resultaat van meer algemeen te verspreiden volks-onderwijs zal dienen te wezen. Eene betere organisatie wat de nu besproken bijhouding en vooral wat de zaak der dessa-schrijvers betreft, welke in waarheid de basis der gansche bijhouding uitmaken, is bij de Regering in overweging (*). Hoofdzaak blijft natuurlijk de rigtige en juiste bijhouding der mutatiën, welke in het gebruik of de bestemming der opgemeten gronden steeds plaats grijpen; zonder deze heeft eene opname geene waarde, verliezen vooral de dessa-kaarten den stempel der waarheid, welke deze moeten onderscheiden en moeten de groote uitgaven aan eene statistieke opname verbonden, als nutteloos gedaan worden beschouwd. In zeven residenties van Java zijn thans kadastraal statistieke bureaux opgericht, en wel in Cheribon, Tagal, Pekalongan, Samarang, Kadoe, Bagelen en Banjoemas.

In Cheribon en Banjoemas werden zij eerst kortelings daargesteld, en zullen met den aanvang van het jaar 1868 aldaar door het personeel der statistieke opname, een tal van hermetingen moeten plaats vinden, eensdeels omdat aan de bijhouding der door de vroegere statistieke opname verkregen resultaten (die opname is aldaar reeds sinds eenige jaren afgevoerd) in deze residenties tot heden toe niets is gedaan, anderdeels dewijl de eischen der tegenwoordige, veel uitgebreider zijnde dan die der vorige opname, de resultaten die toen verkregen zijn, daarmede in overeenstemming dienen te worden gebragt.

Reeds aanvankelijk met een tamelijk goed succes, werkt de bijhouding in het hieldervolgend aantal dessa's, door middel van het boven beschreven personeel en invoering van dessa-registers; als in de

residentie Bagelen (in alle dessa's	2609 dessa's.
» Kadoe id.	3530 »
» Samarang	635 »
» Pekalongan	629 »
» Tagal	370 »
Totaal	7773 dessa's.

Van de residenties Bagelen en Kadoe kunnen dus reeds spoedig die statistieke gegevens verwacht worden, aan welke tegenwoordig te regt zooveel waarde wordt gehecht en welke uitwerking en wetenschappelijke vergelijking en toepassing, de schoone taak zal wezen van het statistiek bureau der Algemeene Secretarie te Batavia.

De indeeling van het dessa-register en de opname, welke alleen op het einde van ieder jaar zullen plaats vinden, gedoogen dit, behalve toch de mutatiën, welke ieder jaar voorvallen in het gebruik of de bestemming van den grond, gesplitst in twee hoofd-afdeelingen, de *belastbare* en *niet belastbare uitgestrektheid* van het dessa-gebied, beide weder in een tal van onder-afdeelingen gerangschikt, leert men er op eene even eenvoudige als duidelijke wijze uit kennen de veranderingen onder de bevolking van iedere dessa gedurende een jaar voorgevallen; zoowel het getal der geboorten als dat der sterfgevallen, dat dergenen, welke de dessa verlaten en hoevele er van elders bijgekomen zijn, het aantal gesloten huwelijken en dat der echtscheidingen, alles weder afzonderlijk bijgehouden van de verschillende bestanddeelen, waaruit eene bevolking bestaat, zooals der gehuwde en niet gehuwde werkbare mannen, der gehuwde en ongehuwde vrouwen, jongens beneden de 14 jaren, meisjes nog niet huwbaar enz., verder nog het aantal heerendienstplichtigen, de opgave der aangeplante tweede gewassen en welke, het aantal paarden, buffels, runderen, klapper-, pinang- en koffijboomen enz. enz., welke laatste opnamen behooren tot diegene, die op het laatst van ieder jaar worden bewerkstelligd.

Hoe eene behoorlijk mede door het bestuur gesteunde bijhouding, groote eischen aan de werkzaamheid der daarbij geplaatste ambtenaren doet, moge blijken uit het feit dat gedurende en na de nu kortelings beëindigde opname der residentie Kadoe, meer dan 700 veranderingen in het gebruik of de bestemming der opgemeten gronden zijn geconstateerd en op de brouillon-dessa-kaarten zijn aanteekend moeten worden.

(*) In behandeling bij het Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Ten slotte moge de mededeeling dienen, dat na de beëindigde statistieke opname van een gewest, de kadastraal statistieke bureaux een onderdeel uitmaken van die der residenten; zij zijn alsdan bestemd om deze alle statistieke gegevens der onder hun beheer staande gewesten te verschaffen, iets dat mede het geval is met den chef van de afdeeling statistiek ter Algemeene Secretarie, mogende te dien einde door hem met de chefs der kadastraal statistieke bureaux regtstreeks worden gecorrespondeerd.

SAMARANG, den 24sten November 1867.

De Inspecteur belast met de leiding der
Statistieke Opname van Java,
ROST VAN TONNINGEN.